

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פנימי גאוני הדורות והחסידות

♦ תולדות ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יד | השפעת הצדיק
על סביבתו
מילתא חדת"א

יב | קדושת שבת
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יא | האמונה והביטחון הן חומת
שמירה משליטת היצר הרע
אוצר פנימי החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובזרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

שארית ישראל | האמונה והבטחון הן חומת שמירה משליטת היצר הרע א לקוטי הלכות | עקר למודו של יעקב אבינו היה באמונה הקדושה א שבט מיהודה | גם בעת הגברת הדיני וחוק ויחיה עצמו באמונה ובטחון כאלו טוב לו גם עתה א לקט אמרי קדש | הרשעים שונאים את הבוטחים בה' וביותר בראותם שהבוטח מצליח בדרךיו א ארון עדות | אין לאדם מכח ידו כלום שהכל נתן לו משמים א אמרי אמת | אמונה בהשגחה פרטית מזרזת את ההכנה הטבעית א פתוחי חותם | יצחק רומז לצדיק ורבקה רומזת לתורה ב מטע אהלים | באור ענין אהבת יצחק לעשו על פי משל נפלא ב מאורי אור | עצה היאך לדחות את דברי עולם הזה ג לקוטי שיחות | גדל הזהירות מלשון הרע ג תולדות אדם | באור הפסוק על פי שיח שרפי קדש בין היהודי הקדוש זיע"א ורבי בונם מפרשיסחא זיע"א ג נעם אלימלך | השכינה הקדושה חפצה לברך את עם ישראל בהצלחה בעניני העולם הזה ג תפארת שלמה | השכינה משלימה ומתקנת המצות להקריבם לפני ה' ד תולדות יצחק בן לוי | ריח בגדיו - ריח בוגדיו | מעלת בעלי תשובה ד אמרי פינחס | פגות ראש השנה בפרשת תולדות ד דגל מחנה אפרים | ענין הבארות - אורות וסודות עליונים ד חיים וחסד | חפירת הבארות - התעמקות שכלית ד אמרי אמת | השלכת הטבע והגשמיות ומציאת האמונה ד נעם אלימלך | גם בגלות אפשר להגיע שמחה וחדנה ודקדשה ד אהל ישכר | רמז להתאספות וסעודות מרעים ה שם משמואל | מעלת כנוס עשרה מישראל ה מגיד דבריו ליעקב | מיד שמסיח דעת מתורה ומצוות נכנס היצר ה מאמר מרדכי | יש להתחיל בעבודת ה' בצעירותו ה אור לשמים | שמחת נשואין משפיע פרנסה ה דברי ישראל | על כל פנים בביהמ"ד יש לשכח מהעסקים ה שפת אמת | סוחר צריך לקבל על תורה בשפת ה תפארת שלמה | הצדיקים ברב קדשתם אינם מסגלים להביט בעניני העולם

הזה | האלה הדברים שנאמרו לדוד | המפיר שפלות עצמו משוב מהמפיר מעלתו ה פרי צדיק | כשיראה עצמו כאלו נפשו מוכנה לצאת מגופו יסלקו ממנו המחשבות הגשמיות ה תולדות אהרן | הנהגת הרה"ק מפרדיטשוב לקרב אחרים יותר מתלמידיו ה ישמח ישראל | היהודי הקדוש היה נפרד בכל יום לפני התפלה ה שפתי צדיק | יש להאמין שהקב"ה שומע מיד כל תפלה ו... א אמרי פינחס | אחר תפלה טובה יש לזהר מלדבר דברים בטלים ו... תפארת שלמה | על האדם להיות קבוע בכל הימים בעבודת הבורא כבשעת התפלה ולא הפסקה ו... אוהב ישראל | אין להתנאש מלהתאמץ בתפלה גם כשרואים שנגזרו גזרות ו... ערבי נחל | כיצד יתכן שני רצון לפניו יתברך על ידי התפלה ו... עירוי קדישין | הטעם שיצחק נענה מפני שהתפלל בשמחה ולא בבכיה ועצבות ז פדה נפשי | תפלתו של יצחק התקבלה בזכות שהיה בנו של אברהם ז זכרון אהרן | יראת רבקה שמא בנה יהיה רשע בסוף ימיו ז החותמת והפתילים | אח קטן תלמיד חכם עדיף מאח גדול עם הארץ ז פני מבין | רמז התבן והמלח למחזיקי תורה ח לחמי תודה | כחו של היצר הרע על ידי שמיעת האדם לפתויו ח צלותא דאברהם | פיון שהלך עשו להביא מהגזל נעשה עת מכשר לסבב את הברכות על יעקב אבינו ח פרי עץ | בקשת יצחק מעשו שידיבר בלשון רכה ח בגני שלמה | בגדי עשו הגדולים היו ראויים בדרך גס ליעקב ט ספר החיים | כאשר חקמת הסופרים תסרח אין הדין עלי עשו ט גלילי זהב | שתי ירדות טל לצרף כסוי המון ט ויאמר שאול | אף על פי שנתברך יעקב בכל הברכות לא נתגאה בלבו ט אשי ישראל | שנאת וקנאת פלשתים ט אנה יפה | קטרוג השטן בשעת המחלקת ט נחלת אברהם | מחלקת אחת דוחה מאה פרנסות ט קרנן העני | סגלת השלום והאחדות לפרנסה י מעשי צדיקים י ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יג

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת תולדות

חומת אמונה ובטחון

שארית ישראל

רבי ישראל דב בער מוה'לעדניק זיע"א

האמונה והבטחון הן חומת שמירה משליטת היצר הרע

יהי עשו איש ידע ציד איש שדה (כו כה). הפרוש הוא, מפני מה יודע היצר הרע לצוד את האדם, מפני שהוא 'איש שדה', איש הפקר, שאינו מסוכב בשום חומה לא בטחון ולא אמונת הצדיקים. ויעקב איש תם, מפני מה הוא תם, שאין היצר הרע שולט בו, מפני שהוא 'ישב אהלים', שהוא מסוכב בכמה חומות, בטחון, ואמונת ה', ואמונת הצדיקים, וכיוצא (ליקוטים לשער ההתקשרות):

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

עקר למודו של יעקב אבינו היה באמונה הקדושה

היה יעקב איש תם יושב אהלים. וכל הישיבה של יעקב אבינו שלמד בישיבה עם בניו ותלמידיו כמו שאמרו רז"ל, הכל היה בהלמוד של האמונה הקדושה. כי המצות עדין לא נתנו, ועקר למודם היה בענין האמונה הקדושה, לבטל העבודה זרה והכפירות ולהמשיך ולטע ולקבץ בלב כל אחד ואחד האמונה הקדושה בשלמות (הלכות הפקר ונכסי הגר ה"ד):

שבת מיהודה

רבי אברהם אייגר מלובלין זיע"א

גם בעת תגברת הדינין יחזק ויחיה עצמו באמונה ובטחון כאלו טוב לו גם עתה

ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב (כו ט). פרש רש"י, כי טעם הגדי כטעם הצבי. והוא דבר פלא. כאשר זכינו לשמע מפה קדוש כבוד קדשת אבי אדוני מורי ורבי זוקוללה"ה, כמה פעמים בחג הסוכות באושפיזא דיצחק, שהזכיר בשם רבנו הקדוש מפרשיסחא זי"ע שאמר בחקמתו הקדושה, ששם צבי, הוא אושפיזא דיצחק, כי טעם הגדי כטעם הצבי. ואמר, כי דבר חקמה היא.

ויראה לומר, כי גדי רומז לטוב, כי הוא מספר טו"ב. והינו, על התגלות

ששנאו אותו 'כי ראו ראינו כי היה ה' עמו', כי הנך בוטח בה', ועוד זאת כי גם הצליח דרכיך, ועל כן שנאו אותו:

ארון עדות

רבי שרגא יאיר מביאליברזיג זיע"א

אין לאדם מכת ידו כלום שהכל נתן לו משמים

הקל קול יעקב והידיים ידי עשו (כו כב). שעשו הרשע תלה הכל בידי, כתי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה ומחמת זה התגאה בעשרו, כי חשב עצמו לחכם וחרוץ.

אבל יעקב ידע שהוא בכחו לא פעל מאומה, ותלה הכל רק בקולו שהתפלל לה' ונתן לו, וממילא יותר שהיה הקדוש ברוך הוא משפיע לו, יותר הקטין את עצמו. כמו שאמר 'קטנתי מכל החסדים'.

ולא רק בעניני עולם הזה, אלא אפלו במעשי המצות גם כן מסר הכל לשמים ולא החזיק טובה לעצמו. למשל אם נתן צדקה, היה חושב בנדעתו מה עשיתי בזה, וכי משלי נתתי, הלא אני ושלי שלו הוא, ואף משלו נתתי.

וכן כשהתפלל במסירות נפש, היה חושב ואמר וכי הנפש שלי הוא, הלא לה' הוא. וכן בכל מצוה ועבודה. ואף האמונה הגדולה והבטחון שהיה לו תלה גם כן בה', שאף הוא הסיר לב האבן מקרבו ונתן לו לב בשר, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עזרו לא היה יכול לו (פר' וישלח עמ' מ):

אמרי אמת

רבי אברהם מרדכי מגור זיע"א

אמונה בהשגחה פרטית מזוהת את ההכנה הטבעית

מה זה מהרת למצא בני' (כו ס). אצל ציד מה שיך להאריך ולקצר, אולם איתא במדרש וישלח (ב"ר פע"ט ו) ורשב"י כשיצא מהמערה ראה ציד שצד צפורין וכששמע רשב"י מקדם בת קול שתלכד הצפור אז נצודה אחר כך ואמר צפור מבלעדי שמאי לא מתצדא וכו', כשמאמינים בהשגחה פרטית יכולים למהר אפלו בצידה, וזהו 'כי הקרה ה' אלקיך לפני':

הטוב לעיני האדם בעת טוב לו. וצבי, רומז על הטוב הנסתר ומכסה מעיני האדם. כשהוא חס ושלום בעת צרה, וישועה רחוקה ממנו, בלי מצא דרך לפניו באיזה אופן יוכל להנשע, שגם אז יחזק ויתאמץ לבו באמונה שלמה. שהוא שער הבטחון, לבטח בשם ה' שהוא יתברך רב להושיע למעלה מהשגה, על זה רומז צבי, ראשי תיבות, צדיק באמונתו יחיה, [שהראשי תיבות גם כן בגימטריא 'אמונה']:

ואלה הם המטעמים, והינו, הטעמים אשר אהב יצחק, שהוא שרש הגבורות והדינין דקדושה, שגם בעת שהאדם הוא בהנהגת תגברת הדינין בעת צר לו חס ושלום, ונצרך להיות בכחינת צדיק באמונתו יחיה, שיחזק ויחיה עצמו באמונה ובטחון, כאלו טוב לו גם עתה. ויטעם גם אז טעם הגדי. וב' טעמים האלו, יהיו שוים אצלו לטובה. ובפרט איש ששמו יהושע צבי. וזה, ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב:

לקט אמרי קדש

רבי שר שלום מבעלזא זיע"א

הרשעים שונאים את הבוטחים בה' וכיותר בראותם שהבוטח מצליח בדרכיו

ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלוחוני מאתכם, ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמו וגו' (כו כז-כח).

ויש להבין כוונת תשובתם 'ראו ראינו כי היה ה' עמו', כי הרי הטענה הייתה למה באו אליו אחר ששונאים אותו, ומה תרצו לו על כך.

אמר כבוד קדשת מרן מהר"ש זי"ע, בהקדם באור הפסוק 'רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסוכנו', וקשה בפסוק זה על 'שהאתנחא' נמצא תחת המלה 'בה', כי לפי פשוטת הפונה בפסוק היתה צריכה לבא תחת המלה 'לרשע'.

אלא הפונה כך, 'רבים מכאובים לרשע', ומה הם המכאובים, 'והבוטח בה', שיש מי שבוטח בה', ועוד יותר יקאב לו כשהוא רואה 'חסד יסוכנו', שהבוטח בה' מצליח בדרכיו.

וזה שהשיבו ליצחק על סבת השנאה

פְּרֻשֵׁת תּוֹלְדוֹת

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּקְחָתוֹ אֵת רַבְקָה בַת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְדַן אֲרָם אַחֹת לְבִן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לָהּ לְנִכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עַקְרָה הוּא וַיַּעֲתֵר לוֹ ה' וַתֵּהָרֵם רַבְקָה אִשְׁתּוֹ (כה כ-כא)

פְּרֻשָׁה וּשְׁנִיכָם כְּמוֹ יִשְׁכָּר וְזִבְלוֹן וְהַגִּדָּה יָכוֹל לִישָׁב וּלְלַמֵּד בְּמִנוּחָה, אֲבָל בֵּינָן שְׁשֻׁמְעֵתִי עָלָיו כִּף שָׁגַם אֶתָּה צְרִיף לַעֲבֹד בְּשָׂבִיל פְּרֻשָׁה מֵעַתָּה כָּל בְּרֻכּוֹתַי נְתוּנוֹת לָךְ.

באור הנמשל

והנמשל מוכן, דאף כאן אצל עשו, פְּשִׁיחָה מְבִיא צִיד בְּפִיו שֶׁל יִצְחָק הָיָה סְבוּר יִצְחָק שָׁאֵם הוּא נֹתֵן לִי מִכָּל שֶׁפִּן שְׁלִיעֵקֵב אַחִיו שְׁיֹשֵׁב תְּמִיד עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה הוּא מְפָרְנֵסוּ בְּכָל מָה שְׁצָרִיף, וּמִשׁוּם כִּף וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֶשָׂו. **אבל** אִמּוֹ רַבְקָה שְׂרָאָתָה כָּל צְרוּתָיו שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא עָנִי וּמְדַכָּא וְאִינוּ רוֹצֵה לַצַּעַר אֶת אָבִיו, הַרְבֵּתָה עָלָיו דְּבָרִים וְשׂוֹדְלָה אוֹתוֹ, עַד שְׂאֲמָרָה לוֹ בְּרוּחַ קְדוּשָׁה שְׂיִלְפֵךְ אֶל אָבִיו לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַבְּרֻכּוֹת, וְהַלְבִּישָׁה אוֹתוֹ בְּגָדֵי תְּמוּדוֹת וְגַם נְתָנָה בְּיָדוֹ מִטְעָמִים כְּדֵי שְׁיִוָּכַל לָבֵא אֶל אָבִיו.

וכשכא אֶל אָבִיו אָמַר לוֹ 'אֲנֹכִי עֹשֵׂו בְּכַרְפֵּךְ', כְּלוֹמֵר שְׁגַם אֲנֹכִי כַּעֲשׂוֹ מְקַרָּח לַעֲבֹד לְפָרְנֶסְתִּי כִּי עֹשֵׂו אֵין נֹתֵן לִי כְּלוּם. וּכְשֻׁשְׁמַע בֶּן אָבִיו אָמַר לוֹ 'גִּישָׁה נָא וַאֲמַשְׁךְ', כְּלוֹמֵר רְאֵה אִם אָמַת הַדְּבָר, כִּי לֹא הָאֲמִין יִצְחָק שְׁעֵשׂו אֵין נֹתֵן לַיעֲקֹב כְּלוּם לְפָרְנֶסְתּוֹ, וַיִּמְשָׁהוּ וַיֵּאמֶר 'אָמַת הַדְּבָר 'הַקָּל קוֹל יַעֲקֹב' שְׁלוֹמֵךְ וְעוֹבֵד אֶת ה' וַיְהִידִים יְדֵי עֶשָׂו' שְׁגַם הוּא צְרִיף לַעֲבֹד בְּשָׂבִיל פְּרֻשָׁתוֹ.

ואחר כִּף כְּשָׂבָא עֹשֵׂו אֶל אָבִיו, וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוּלָּה, כִּי תָמָה עַל עֲצוּמוֹ אֵיךְ עַד הַיּוֹם הָיָה עֹשֵׂו מְרַמְהוּ וְחָשֵׁב שְׁנוֹתָן לַיעֲקֹב דֵּי פְּרֻשָׁתוֹ, וַאֲמַר לוֹ 'מִי הוּא הַצֵּד צִיד', כְּלוֹמֵר מִי הוּא זֶה שְׁגַם כִּן צְרִיף לַעֲבֹד לְפָרְנֶסְתּוֹ וּמִשׁוּם כִּף וַאֲבָרְכֵהוּ וְגַם בְּרוּךְ יְהִי, כִּי כָּל הַשְּׁפַע הַיּוֹרֵד לְעוֹלָם הוּא בְּזֻכּוֹתוֹ וּבְשָׂבִילוֹ, וּמָה שְׁיֵשׁ לָךְ מִשְׁלוֹ הוּא, וְגַם אִם הֵייתָ נֹתֵן לוֹ לְפָרְנֶסְתּוֹ מִשְׁלוֹ נְתַתְּ לוֹ, וּמִשׁוּם כִּף 'צַם בְּרוּךְ יְהִי' (עמ' כג-כד):

הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה (כה לב)

מְאוּרֵי אוֹר

רבי מנחם נחום ממאקאריב זיע"א

עצה היאך לדחות את דברי עולם הזה

הנה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לְמוֹת וְלָמָּה זֶה לִי בְּכֵרָה. יֵשׁ לוֹמֵר פְּרוּשׁ הַפְּסוּק עַל פִּי דְנוֹדַע

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב (כה כח)

מִטַּע אַהֲלִים

רבי יעקב דוד מרדומסק זיע"א

באור ענין אהבת יצחק לעשו על פי משל נפלא

ויאהב יִצְחָק אֶת עֶשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו וְגו', וְלִהְבִּין הַדְּבָר אֵיךְ שִׁנְךָ לוֹמַר חֲלִילָה שְׁבִשְׂבִיל הַהֲנָאָה שְׁנֵהֲנָה יִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם מֵעֶשָׂו לְכִן אַהֲבוּ, יֵשׁ לְבָאָר בְּזֶה עַל פִּי מִשְׁלֵי לְשֵׁנֵי יְהוּדִים שְׁגָרוּ בְּכַפֵּר אַחֵד, אַחֵד הָיָה עֹשִׂיר גְּדוֹל אֲבָל קִמְצָן וְעַם הָאָרֶץ, וְהַשְּׁנִי הָיָה תְּלִמִּיד חֶכֶם מִפְּלַג שְׁלֹא פֶסֶק פּוּמִיָּה מִגִּירָסָא אֲבָל עָנִי וּמְדַכָּא. **והעשיר** בָּא לוֹ כָּל עֲשָׂרוֹ מִחֲמַת שְׁסֻמוּף לְכַפֵּר שְׁלֵהֶם גֵּר צְדִיק אַחֵד, אִישׁ מוֹפֵת, אֲשֶׁר תְּמִיד הָיָה בָּא אֵלָיו הַעֲשִׂיר הָיָה וּמְבִיא לוֹ פַּעַם שֶׁק קָמַח וּפַעַם תְּרַנְגְּלַת שְׁמֵנָה, וְכִן הָיָה מִתְבָּרֵךְ מִפִּי אוֹתוֹ צְדִיק, וּבְרֻכּוֹתָיו עֹשֵׂו פְרוֹת עַד שְׁנַעֲשֵׂה לַעֲשִׂיר גְּדוֹל.

ואשתו שֶׁל הַתְּלִמִּיד חֶכֶם הָעָנִי פְּמָה פְּעָמִים אָמְרָה לְבַעֲלָהּ, רְאֵה נָא שְׁהַשְׁכֵּן שְׁלָנוּ הוֹלֵךְ אֶל הַצְּדִיק וּמִתְבָּרֵךְ מִפִּי וּמִזֶּה עֹשֵׂה כָּל הַעֲשִׂירוֹת, וְלָמָּה לֹא תֵלֵךְ גַּם אֶתָּה אֲצֵל הַצְּדִיק שְׁיִבְרַכְךָ, וְעַד מִתִּי לֹא יָהֵא לָנוּ וְלִטְפָנוּ לְחֶסֶת לְאֹכַל וּבְגָד לְלִבָּשׁ, וְהַשִּׁיב לָהּ בַּעֲלָהּ שְׂאִינוּ יָכוֹל לִילֵךְ אֶל הַצְּדִיק כְּשֵׂאִין לוֹ כְּלוּם לְהִבִּיא לוֹ וְאֵף מִלְבוּשׁ כְּרָאוּי אֵין לוֹ.

עד שְׁבִיוֹם מִן הַיָּמִים הִלְכָה הָאִשָּׁה וַשְּׂאֵלָה מִשְׁכַּנְתָּה מִלְבוּשׁ עֲבוּר בַּעֲלָהּ וְכִן תְּרַנְגְּלַת לְהִבִּיא אֶל הַצְּדִיק. וַיִּשָּׂא אֶת רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ עַד אִישׁ הָאֵלֶקִים, וּבְכוּאוֹ אֵלָיו סִפֵּר לוֹ כָּל צְרוּתָיו אֲשֶׁר אֵין לוֹ כְּלוּם, וּבְבִיתוֹ עוֹלָלִים שׂוֹאֲלִים לְחֶסֶת, וְגַם לְהַשִּׂיא הַגְּדוֹלִים אֵין לוֹ כִּי מִמֶּשׁ גּוֹעַ בְּרַעֲב.

ויהיה כְּשֻׁמְעַע הַצְּדִיק זֹאת, שְׂאֵלוֹ הֲלֵא שָׁם בְּכַפֵּר אֲצִלְךָ גֵּר עוֹד יְהוּדִי שֶׁהוּא עֹשִׂיר גְּדוֹל, וּמָה אָנִי שֶׁהֲנִי גֵּר רְחוּק מִמֶּנּוּ הוּא מְבִיא לִי מִפַּעַם לְפַעַם מִתְּנוּת, אֶתָּה שֶׁהֲנִי גֵּר שָׁם יַחַד אִתּוֹ הֵיאָף יִתְכַּן שְׂאֵין נֹתֵן לָךְ כְּלוּם לְמַחֲתָךְ, וְנִמְצָא דְכָל מָה שֶׁהוּא מְבִיא לִי אֵין זֶה לְשֵׁם שְׂמִים אֲלָא כְּדֵי לְזַכּוֹת בְּבְרֻכּוֹתַי. **והנה** אֲמַרְתִּי לוֹ אֲתָמוּל שִׁבָּא גַם לְמַחַר בְּשָׂבִיל שְׁיִקְבֵּל עוֹד בְּרַכָּה מִמֶּנִּי, וְכָל זֶה עֲשִׂיתִי כִּי חֲשַׁבְתִּי שֶׁהוּא נֹתֵן לָךְ

פְּתוּחֵי חוֹתֵם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

יצחק רומז לצדיק ורבקה רומזת לתורה

אפשר לְרַמֵּז עַל פִּי מָה שְׂאֲמַר הַתַּנַּא (אבות פ"ה מ"א) דְּכִן אַרְבָּעִים לְבִינָה, וַיְדוּעַ דֵּהֲתוֹרָה קְדָמָה לְעוֹלָם, וְכִן נְמִי פֶסֶק הַכְּבוֹד קָדָם לְעוֹלָם (פסחים נד.). וְזֶהוּ שְׂאֲמַר וַיְהִי יִצְחָק גִּימְטְרִיא 'צְדִיק' עִם ד' אוֹתִיוֹתָיו, בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, וְזֶהוּ בִּקְחָתוֹ אֵת רַבְקָה, הִיא הַתּוֹרָה דְּנִקְרָאת אִשָּׁה כְּדוּעַ. וְעוֹד, רַבְקָה שְׁתֵּי פְעָמִים גִּימְטְרִיא תְּרִי"ד, רוֹמֵז לַתּוֹרָה שְׁיֵשׁ בָּהּ תְּרִי"ג מִצּוֹת, וּכְלֻלָּתָהּ גִּימְטְרִיא תְּרִי"ד.

והתורה הִיא בֵּיתוֹ שֶׁל אֵל רָם וְנִשְׂאָ, וְזֶהוּ בַת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדַן אֲרָם, דֵּהֲיֵנוּ שֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה לָנוּ מִמְּקוֹם רָם. אַחֹת לְבִן הָאֲרָמִי, בָּא לְרַמֵּז שֶׁהַתּוֹרָה קְדָמָה לְעוֹלָם כְּמוֹ פֶסֶק הַכְּבוֹד. וְהֵנָּה 'פֶּסֶא' עִם הַכּוֹלָל גִּימְטְרִיא 'לְכִן', דֵּהֲתוֹרָה, הִיא וְכִסָּא הַכְּבוֹד שֶׁהוּא רָם וְנִשְׂאָ, שְׁנִיחָה אַחִים וְשׁוּיִם בְּמַעֲלָה, דֵּשְׁנִיחָה קְדָמוֹ לְעוֹלָם. וְזֶהוּ הַצְּדִיק לְקַחַה לַתּוֹרָה לוֹ לְאִשָּׁה.

הצדיק מתפלל שיזכה לחדש חדושים בתורה ויקראו בניו

וכיון שְׁפָנוּת צְדִיק זֶה לַעֲסֵק בַּתּוֹרָה וּלְקַחַה לוֹ לְאִשָּׁה, וְרָאָה וְהֵנָּה 'אַרְכָּה מֵאַרְץ מִדָּה וּרְחִבָּה מִנִּי ים' וַעֲמָקָה מֵאֵד מִשׁוּם דְּכֻלָּה מְקֻשָּׁה, אִם מִפְּנֵי פִשְׁטִיָּה וּפְלוּפְלוּיָהּ, אִם מִפְּנֵי רְמִזְיָה וּדְרָשׁוּתִיָּה וְסוּדוּתִיָּה, וְעַדִּין שְׁכָלוֹ לֹא הִשִּׁיג כָּל אֲפִנְיָה, עַמֵּד בַּתְּפִלָּה אַחַר תְּפִלָּה וְהַרְבָּה וְהַפְצִיר מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ לְחַנּוּן דַּעַה בִּינָה וְהַשְּׁפֵל לְהִיּוֹת כְּמַעֲזֵן הַמִּתְבַּבֵּר בָּהּ, לְהוֹצִיא לְאוֹר תְּעַלּוּמָה וּלְחִדוּשׁ בָּהּ בְּכָל עֵת, כִּי מִי שְׂאִינוּ מְחִדֵּשׁ בַּתּוֹרָה דוּמָה כְּמִי שְׁיֵשׁ לוֹ אִשָּׁה עַקְרָה וְלֹא לָלֶדֶה.

וזהו וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לָהּ, הוּא הַצְּדִיק הַזֶּה, לְנִכַּח אִשְׁתּוֹ הִיא הַתּוֹרָה, כִּי עַקְרָה הוּא, בֵּינָן שְׂרָאָה שֶׁהִיא עַקְרָה וְאִינוּ מְחִדֵּשׁ בָּהּ הַרְבָּה, וְהַפְצִיר בַּתְּפִלָּה לָהּ שְׁיִפְתַּח לְבוֹ בַּתּוֹרָה וְיִהְיֶה מְחִדֵּשׁ בָּהּ. וְכִיּוֹן שְׁגָלוּי לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ שְׁפָנוּתוֹ לְשֵׁם שְׂמִים קָבֵל תְּפִלָּתוֹ, וְזֶהוּ וַתֵּהָרֵם רַבְקָה אִשְׁתּוֹ, שֶׁהַתְּחִיל לְחִדוּשׁ בָּהּ חִדוּשִׁים:

כי 'תליך' היא חיי פידוע, פי השרש מתבת 'תליך' הוא תל, ועולה בגימטריא נפש שהיא חיי, כמאמר הכתוב 'יהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב ז). גם 'תל' גימטריא ב' פעמים רוח עם הכולל, ומרמז על רוח הבהמיות ורוח השכלי, ו'קשתך' הוא בניס טובים פידוע, ושרה הוא מזונא פנודע גם כן:

ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר (כו ו)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

השכינה הקדושה חפצה לברך את עם ישראל בהצלחה בעניני העולם הזה

או יאמר 'ורבקה אמרה כו', דאיתא בזהר הקדוש דהשכינה נקראת רבקה, ועם בני ישראל נקראים בשם יעקב. ויש לפרש בדרך הנה, דיצחק היה רוצה לברך את עשו בגשמיות בעולם הזה, והשכינה הקדושה היא האם המרחמת על בניה ישראל ובכל צרתם לה צר, והיה תשוקתה מאד שיברך יצחק את יעקב גם בעולם הזה, כי האריך תוכל לראות בעני עמה בצער להם בעולם הזה, ולכן אמרה אל יעקב שילך ויקבל הברכות מיצחק.

יעקב אבינו התירא שמא על ידי הגשמיות ירדו ממעלתם הרוחנית

ויעקב היה מתירא מאד שיתברך בעניני גשמיות, כי מורא עלה על ראשו פן ואולי על ידי הגשמיות יתגשם ויפרד חס ושלום מעבודתו יתברך, כמו שאמר הכתוב (דברים ח יב-יד) 'פן תאכל כו' ורם לבבך'.

לזה אמר אל רבקה אמו, היא השכינה הקדושה, האיה אוכל לקבל ברכות עולם הזה, הו עשו איש שער, רצה לומר לו ראוייה עולם הזה לפי מדתו שהוא איש מערב בערבוביא, הולך בדרך לבו, וכל הבא לידו לא ימנע עצמו מלעשות אם טוב ואם רע.

אבל אנכי איש חלק, רצה לומר שאני צריך להיות חלק ומצחצח צח בעבודתו יתברך ויתעלה בלי שום סיג ופסלות, ופן ואולי חס ושלום על ידי הגשמיות ימשך לבי מעבודתו יתברך פנ"ל, ואולי ימשני אבי שבשמים, הבורא תעלה משמש ויפשפש במעשי והייתי בעיניו כמתעתע. והבאתי עלי קללה ולא ברכה, שעל ידי זאת הברכה יצמיח קללה חלילה וחסלילה.

ועתה שא נא בליד תליך וקשתך וצא השרה וצודה לי ציד וגו' (תד סקינך ושחט פה, רש"י) (כו א)

תולדות אדם

רבי יהושע מאוסטרובא זיע"א

באור הפסוק על פי שיח שרפי קדש בין היהודי הקדוש זיע"א ורבי בונים מפרשיסחא זיע"א

ויש לדיק מה 'תליך וקשתך', הלא אין שוחטין בקשת, והני ליה למימר תליך לבד.

אך נוכל לפרש על דרך זה: הרב הקדוש היהודי זצלה"ה זיע"א מפרשיסחא היה מרגלא בפומיה תמיד לומר, כל המחבר לטהור הרי הוא כמוהו.

והקשה לו הרבי רבי בינם משם זצ"ל, אם פן לקתה מדת הדין, היתכן זאת שיתדמה לצדיק אשר עבד הבורא ברוך הוא כל ימיו במסירות נפש בכל הענינים, וכי בשביל שהוא מחבר לטהור נעשה טהור כמוהו.

והשיב לו היהודי הקדוש זצ"ל, שאין זה עול כלל חס ושלום, כי להיות מחבר לטהור הוא יותר עבודה מלהיות טהור בעצמו, עד פאן לשונו.

וכונתו הוא, על פי הנודע כי המדות רעות פשמהפך אותם לטוב על ידי תשובה ומעשים טובים הם פלים לעבודת הבורא יתברך שמו, ועל ידי זה יוכל לבא לעבודת השם יתברך בשלמות, וממילא פשעשה כן הוא במעלה יתרה, על דרך שאמרו (ברכות לד:) במקום שבצלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמד.

ידוע כי עשו היה לו פלים לעבודת השם יתברך, והשלשה עברות שהיו לו רחמנא לצלן, עבודה זרה גלוי עריות שפיכות דמים, היה צריך להפך אותם לטוב.

וזהו היה פנות יצחק אבינו עליו השלום שא נא תליך זה עבודה זרה, כי הוא לשון תלויה וספק, מאמין ואינו מאמין. השתד הוא שפיכות דמים כפשטא וצא השרה זה גלוי עריות, כי האשה היא קרקע עולם (סנהדרין עד:), וכמו 'כי בשדה מצאה' (דברים כב כז).

וזה שאמר לו 'שא נא' לשון הרמה, להרים המדות הרעות הנ"ל לשרשם לעשות מהם פלים לעבודתו יתברך שמו פנ"ל, ועל ידי זה תוכל לפעל כל עניני העולם הזה גם כן, כי תעשה מהם בני חיי ומזוני.

דבכורה רומז על עסקי עולם הזה, דבכורה הוא קלפה הקודמת לפרי.

וכא הכתוב לומר כי איש ישראל צריך לטען עם עצמו הנה אנכי הולך למות, רצה לומר הלא עקר ביאתי לעולם הזה היה בעבור שיהיה לי מסירת נפש עבור השם יתברך, אם פן ולמה זה לי בכה, הינו למה לי כלל העולם הזה ומעונגיו, כיון שאני נבראתי בעולם הזה עבור שיהיה לי מסירת נפש בשבילו יתברך:

ויהי כי זמן יצחק ותכהין עיניו מראת (כו א)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

גדל הזהירות מלשון הרע

על הפסוק ויהי כי זמן יצחק ותכהין עיניו מראת, מפרש רש"י (כפירושו השלישי): כדי שישל יעקב את הברכות.

אחת מההוראות הנלמדות מפרוש רש"י היא עד כמה יש להקפיד על אי אמירת לשון הרע:

לכאורה, כדי שיעקב יקבל את הברכות היה לקדוש ברוך הוא דרך פשוטה ביותר - לגלות ליצחק שעשו הוא רשע, ואז הוא בודאי יתן את הברכות ליעקב.

אודות נשי עשו כבר ידע יצחק שהן עובדות עבודה זרה (אף הוא חשב שעשו אינו אדם בנה, כי אין ביולתו להשפיע עליהם), וגם לגבי עשו עצמו כבר ידע יצחק ש'מששהו' אינו פשוטה עמו - אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו.

ואם כך, בזמן שבין כך ובין כך היה ליצחק איזשהו חשד כלפי עשו, היה הקדוש ברוך הוא יכול לגלות לו את הכל, שעשו רשע, ולא היה צריך להידבק ל'ותכהין' של יצחק.

מכך רואים עד כמה צריך להתרחק ולהמנע מאמירת לשון הרע: יצחק היה במשך חמשים ושבע שנים כ'לוא בפית' ו'כמת', וכל זאת כדי למנע לשון הרע על יהודי, ואפלו על ישראל מומר. **ואם** כך הדבר גם בקשר לעשו, הרי על אחת כמה וכמה בקשר ליהודים שלאחר מתן תורה, לאחר שהקדוש ברוך הוא אמר לכל יהודי 'אנכי הנהי אלקיך' (שמות כ א), שאצל כל יהודי נעשה 'אנכי הנהי' 'אלקיך' - לכחו וחיותו:

מענה השכינה שיקדשו מעשיהם הגשמיים לשם שמים

ותאמר לו אמו היא השכינה הקדושה, עלי קללתך בני, רצה לומר עלי מטל לשמר אותך מקללה. אך שמע בקלי ולך קח לי, רצה לומר שתקבל הברכות העולם הזה גם בן שיהיה לי, רצה לומר גם בן לעבודתי לשמו הגדול, שתהיה פונתך בכל עניני עולם הזה, הן באכילה ושתייה ושאר גשמיות, רק לשמים להוציא ניצוצות קדושות מתוך המאכל באכילתך בקדושה בטהרה, ושיהיה לך כח לעבד לו ותברך ולעסוק בתורתו ובמצותו, וכן בכל דבר יהיה פונתך לשמים.

וילך ויקח ויבא לאמו, מובן ממילא שעשה מצות השכינה לקבל הברכות באופן הזה לשמו הגדול ותברך ויתעלה וזכרו לעד ולנצח נצחים אמן:

לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב (כו ט)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א השכינה משלימה ומתקנת המצות להקריבם לפני ה'

התורה רומזת לנו עבודת האדם בגשתו אל התורה והמצות, והנה האדם יודע בעצמו שפול ערכו ומצבו והוא ירא לגשת ולפתח שפתיו, גם בעת עשיית המצות בהנחת תפלין וכדומה, בהעלות על לבבו עמק סודות הרמוזים בהם, ונפשו יודעת מאד כי לא השיגה ידו אחת מני אלה תעלומות החכמה, ונופל בדעתו וירא לגשת אל העבודה.

וזה הרמז בפסוק ורבקה אמרה אל יעקב בנה רומז לשכינה הקדושה, אומרת אל האדם לך קח לי אתה תעשה כל מה שתמצא ידך לעשות, ואני אעשה אתם מטעמים לאביך להיות מכשר בכל הפונות הראוים להם.

ולזה קדם התפלה אומרים 'ה' שפתי תפתח' (תהלים נא יז), כי ה' יעזר לנו לקבל תפלתנו ברחון. ולקרב הדבר על פי שכל, משל למלך בשר ודם, אשר אם יבוא איש שפל ונבזה אפר השדה לשפף תחנתו לפניו, והוא איננו יכול לדבר בלשון צח כראוי.

הנה זאת העצה הנכונה ללכת אל אחד משרי המלך אשר רבין לשונו, והוא ימליץ דבריך בלשון צח הראוי לפני המלך, ועל ידי זה ימלא בקשתו. פן הדבר הזה לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך

הוא, השכינה הקדושה מגשת ומקרכת את תפלתנו להיות נחת רוח לפניו כאלו היתה פונתנו בכל הסודות הרמוזים בהם. וזה ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב:

וירח את ריח בגדיו (כו כז)

תולדות יצחק בן לוי

רבי ישראל מפיקוב בן רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

'ריח בגדיו' - ריח בוגדיו | מעלת בעלי תשובה

שמעתי מהרב הקדוש מורנו הרב זוסמאן שאמר על איש מנגן טוב שהיה מנגן ונסלח' בכל נדרי, ואמר בזה הלשון: רבוננו של עולם, אם לא חטאו ישראל מהיכן היה נשמע לפניך ונסלח' לפה בזה. וכן מבאר בסגנון זה במדרש (כ"ר סה כב). וזהו וירח את ריח בגדיו הינו העברות כאשר ישראל עושים עליהם תשובה, וזהו רמזו ו"ל (ברכות לד:) במקום שבועלי תשובה עומדין כו', עין סנהדרין דף ל"ז ע"א וירח את ריח בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, לרמז על הנ"ל:

לשונות של אור

פרשת תולדת

אמרי פינחס

רבי פינחס מסוריץ זיע"א

פונת ראש השנה בפרשת תולדת

אמר ששמע מהרב, שפעם אחת בפרשת תולדת בכה הרבה ונתעורר וכו', ואמר שזו השבת היתה קשה אצלו 'סאיז מיר שוער איבער צו קימען' כמו ר"ה, כי מפרשה זו יוצאים פונות ר"ה בסוד ותכהינה עיניו מראת, פנזר בזהר (שער ט - מעשיות וספורים):

בארות

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א

ענין הבארות - אורות וסודות עליונים

בנדיא יש בענין הבארות שחפרו כל אחד מאבותנו אורות וסודות עליונים עמקים, וכל הספור שבתורה אודות הבארות שסתמו פלשתים וחרו יצחק ויחפרם, בנדיא

לא דבר ג'ק הוא, שזה היה פעלת אבותינו הקדושים, ובוזה היה ענין עבודתם להשי"ת ב"ה כל אחד לפי מדרגתו ובחינתו ושרשו הנה:

חיים וחסד

רבי חיים חייקא מאמדורא זיע"א

חפירת הבארות - התעמקות שכלית

ענין חפירות הבארות הוא שחפר בעמקות השכל למצוא מקום באיזה שכל יוכל לתפס בהשם ותברך שיהיה לו תפיסה בו שיהיה תמיד דבוק עמו:

אמרי אמת

רבי אברהם מרדכי מגור זיע"א

השלכת הטבע והגשמיות ומציאת האמונה

עקר חפירת הבארות היא לזרק עפר ואבנים שהם הגשמיות והפסלות ולמצוא באר מים חיים - הינו לצאת מן הטבע ולהאמין כי הטבע הוא גם כן מהשם ותברך (שנת תר"ע):

גלות

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

גם בגלות אפשר להגיע שמחה וחדוה דקדושה

כל השמע יצחק לי. דיצחק רמז על הגלות, שהוא אותיות קץ חי, שאנחנו קצים בחיינו בגלות המר. ואומרת השכינה, 'כל השמע', ר"ל מי שישמע לי להחזיק בי ובקדושתו יכול לבא לידי שחוק ושמחה וחדוה וקדושה גם בגלות המר:

חבורה

אהל ישכר

רבי ישכר דב מנאקבארד' זיע"א

רמז להתאספות וסעודות מרעים

ויבא לו יין וישת' וכו'. רמזה לנו התורה הקדושה מנהגם של רבותינו הבעש"ט זי"ע ותלמידיו זי"ע להתאסף יחד שבטי ישראל בסעדת מרעים ובשליש סעדות ומלוח מלכה ובסעדות ר"ח ובסיום מסכתא וכדומה:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

מעלת כנוס עשרה מישראל

ידועים דברי הרה"ק ר"ד זצלה"ה מלעלוב שכל מקום שיש בו עשרה מישראל

אדם יכול לראות עצמו כאלו נפשו מוכנת לצאת מגופו מיד, ואז יסלק ממנו כל מחשבות הגשמיות, ויכין לבו רק להכין עצמו לילך לעולם הנשמות (אות ט):

קרוב

תולדות אהרן

רבי אהרן מז'יטומיר זיע"א

הנהגת הרה"ק מברדיטשוב לקרב אחרים יותר מתלמידיו

וכן נהג עצמו מו"ר הרה"ק נבג"מ הרב דק"ק בארדיטשוב – שהיה מקרב לאנשים אחרים יותר מתלמידיו, ואמר שהתרחקות שלו הוא התקרבות, ויש בזה שכל גדול. וזהו מה שנאמר ויאבה יצחק את עשו וכו':

תפלה

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א היהודי הקדוש היה נפרד בכל יום לפני התפלה

ואברכה לפני ה' וכו' וילפני מותי, כי איני יודע אם אוכל אחר הברכות עוד להחזיר נשמתו לגופי לעוה"ז, וכאשר נאמר ושמעתי מפי כ"ק אדוני אבי מורי ורבי זצלה"ה זיע"ע בשם היהודי הקדוש זצלה"ה שכל יום ויום קדם התפלה נפרד בשלום מכל אוהביו (בל"א ער האט זיך גיזעניט):

שפתי צדיק

רבי פינחס מנחם מפילץ זיע"א

יש להאמין שהקב"ה שומע מיד כל תפלה

צריך להיות בברור אצל כל איש ישראל אשר תקף שמתפלל לפני השי"ת השי"ת שומע תפלתו ומקבלו, כמו שכתוב אצל שלמה המלך ע"ה שאמר לו דוד המלך ע"ה דע וגו' אם תדרשנו מצא לך, והלא מקרא מלא ובקשתם וגו' ומצאתם וגו' (ד"ה במד' הקול):

אמרי פינחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

אחר תפלה טובה יש לזהר מלדבר דברים בטלים

טעם שנשמנו יעקב בבית שם ועבר י"ד שנים אחר שקבל הברכות, כי הרב ז"ל אמר, שאחר תפלה טובה סכנה לדבר דברים בטלים, ואחר שבת טוב גם פן סכנה לנסע, כי נופל ממקום גבוה וכו', וספר מהרב ז"ל

רבי יהודה לייב מגור זיע"א סוחר צריך לקבל על תורה בשבת

הגם מי שצריך לעבד על פרנסתו, מפל מקום נתן לנו השי"ת מצות השבת שהוא יום מנוחה, וכדאיחא שבת יעשה פלו תורה. וכל סוחר צריך להיות מקבל על תורה ביום השבת, ובכח זה מעבירין ממנו על דרך ארץ בימי המעשה (שנת תרמ"ח):

הצדיק אינו חפץ למלאות ביתו כסף וזהב

דרך הצדיק שאינו חפץ למלאות ביתו כסף וזהב, רק זאת הברכה שהשי"ת יתן לו בכל עת הצריכה לו, לכן מארי דמהימנותא מתפללין בכל יומא על מזונא, כמו שכתב בזהר הקדוש (תרמ"ב ד"ה בפסוק):

עינים

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

הצדיקים רוב קדשתם אינם מסגלים להביט בעיני העולם הזה

יהי כי זמן יצחק ותבלין עיני מראת. ר"ל כאשר הגיע יצחק למדרגה זו הגבוה של זקן, אזי פהו עיניו מראת עוד ולהסתכל כלל בעוה"ז, כי אמנם פן דרך הצדיקים הקדושים אשר מקשרים באחדות ובאורות העליונים, אינם יכולים לסבל כלל עיניו עוה"ז ואינם רשאים להסתכל כלל בשום דבר בעוה"ז, כי הראיה פוגמת להם (חג הסוכות ד"ה שאל אביך):

ענוה

ואלה הדברים שנאמרו לדוד

רבי נתן דוד מפארצאנוע

המכיר שפלות עצמו חשוב מהמכיר מעלתו

אומרים בשם הרבי מלובלין זצוקלה"ה: עם בעסער נישט און נישט, איידער יא און יא. כי מי שידע בנפשו שהוא נישט, אפשר שיתעורר לשוב בתשובה, אבל מי שידע בעצמו שהוא טוב לא יתחרט לעולם (שנת תרפ"ז):

קדשה

פרי צדיק

רבי צדוק הפהן מלובלין זיע"א

כשיראה עצמו כאלו נפשו מוכנה לצאת מגופו יסלקו ממנו המחשבות הגשמיות

והנה האדם גם בהיותו חי בגוף יכול לראות עצמו כאלו אינו בגוף. וכן

אפלו מלאך שבא לשם מתמוגג מפחד משום דכל בי עשרה שכניתא שריא (שנת תרע"ז):

חזוק

מגיד דבריו ליעקב

רבי מנחם מנדל מסטריקוב זיע"א

מיד שמסיח דעת מתורה ומצוות נכנס היצר

אך יצא יצא יעקב, שתכף שמיסח דעתו מתורה ומצוות, מיד יעשו אחריו בא', מיד נכנס בו היצר הרע:

ימי הנערות

מאמר מרדכי

רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א

יש להתחיל בעבודת ה' בצעירותו

ויאמר ה' לה וגו' ורב יעבד צעיר. פרוש מי שהוא רוצה להיות גדול בתורה ומעשים טובים יתחיל ללמד ולעבד את השם יתברך בילדותו בעודו צעיר בשנים:

נשואין

אור לשמים

רבי מאיר מאפטא זיע"א

שמחת נשואין משפיע פרנסה

שמעתי מכבוד אדמו"ר הרב ממעזבוש, כאשר האדם עושה איזה נשואין לבניו משם באה לו פרנסה, ומצאתי רמז לזה בזה הפסוק ויעש להם משתה, דהינו שעושה חתנה לבניו, ויאכלו וישתו באה לו פרנסה וכל טוב:

סוחר

דברי ישראל

רבי ישראל ממודן זיע"א

על כל פנים בביהמ"ד יש לשכח מהקסקים

ותאמר אם פו למה זה אנכי ותלך לדרש את ה', פרוש על כל פנים בשעה שתלך לבית המדרש לדרש את ה' בתורה ותפלה, אז על כל פנים ותאמר אם פו למה זה אנכי, הינו למה לי הבלי עוה"ז שאנכי דואג עליהם, וד"ל:

שפת אמת

מעשה על זה, על כן ששקבל יעקב הברכות שהם דבר גבוה מאד, שיש בהם אפילו לתחית המתים ועולם הבא, נטמן מיד פן יקלקל באיזה דבר ח"ו:

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

על האדם להיות קבוע בכל היום בעבודת הבורא כבשעת התפלה ולא הפסק

בפרשה זו מורה לנו התורה הקדושה דרך הישרה לעבודת הבורא ב"ה, שיהיה באמת ובתמים ולא יהיה דרכו דרך הפספס וזר עד אריגעה לשון שקר, כאשר נמצא רבים מעמי הארץ, כי בשעה שעוסק בתורה ותפלה לבבו כלפידי יבער, וכאשר התענה בו ואיננו, כי אחר התפלה תכה הולך בשרירות לבו חומד ומתאוה (ד"ה ויתרוצו):

• עמוד התפלה •

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א
אין להתאש מלהתאמץ בתפלה גם כשרואים שנגזרו גזרות

עוד יש לומר, שפרמזו פאן על עם קדוש בני אל חי, כשרואין חס ושלום שיצא עליהם גזרות רעות מהמסטינים ומקטרגים, אל יתאשו מלהתאמץ בתפלה, כי בודאי יש יכלת בידם על ידי תפלתם לה' יתברך לבטל מעליהם כל הגזרות אשר לא טובים הנה, ויתן ה' יתברך בלבם עלינו לטובה.

הרמז בפסוק 'ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר'

וזהו 'ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר', הינו שיתפללו ויתחננו לה' יתברך שירחם עליהם, ועל ידי זה יוכלו לבטל מעל עצמם כל הגזרות רעות, ויהפך לבכם של המסטינים ומקטרגים עליהם לטוב. כי הנה שמעתי גוי מדבר גוי עשו אחיד לאמר, 'מדבר' הוא לשון הנהגה וממשלה, הינו מה שנתן לו ה' יתברך כח וממשלה לעשות פרצונו, הוא רק 'לאמר' הינו אמירה לחוד, שיאמרו לגזר עלינו גזרות לא טובים, אבל לא שיעשו בפעל ממש.

מטרת הגזרה הוא רק לעורר את ישראל לתשובה

כי מה שנתן ה' יתברך בלבם לגזר עלינו הוא רק לאים עלינו ולהפחיד אותנו, כדי לשבר לבנו הזונה ונשוב אל ה' יתברך

בתשובה שלמה באמת בכל לב ונפש ולהתפלל לפניו יתברך באמת בכל זך ונקי, והקדוש ברוך הוא חפץ ומשתוקק לתפלתן של ישראל, ובודאי יקבל תפלתן ותשובתן הרמה וממילא יתבטלו הגזרות, כי ה' יתברך יתן בלבם לרחם עלינו ולהיטיב עצמו בכל מיני טובות, כי לב מלך והשרים הוא ביד ה' לכל אשר יחפץ יטנו:

ערבי נחל

רבי דוד שלמה אב"ד סורוקא זיע"א

כיצד יתכו שנוי רצון לפניו יתברך על ידי התפלה

חקרו הקדמונים בענין התפלה שאנו רואין שנעתר השם יתברך להמתפלל אליו, איך יש שנוי רצון חס ושלום לפניו, הלא הוא נעלה מכל מדה ודמיון, ואיך נעלה על הדעת שיתפעל חס ושלום על ידי ברואיו.

תרוץ א: מתחלה היתה כוונתו יתברך שישגי צרף מבקשו על ידי התפלה

ומצינו בזה ב' תרוצים קרובים זה לזה. הא' הוא מאמר רז"ל (יבמות סד) שהקדוש ברוך הוא מתאנה לתפלתן של צדיקים, שהוא כביכול רצון וחדנה לפניו, ממילא כך הנה הרצון מתחלה שעל ידי התפלה ישיג הענין המבקש ההוא.

תרוץ ב: על ידי התפלה מנקה האדם את צנורות השפע ומבקשו כול להתמלאות

התרוץ הב', כי השם יתברך טוב ומטיב לרעים ולטובים, ומאמתו נשפע לעולם כל טוב, רק השנוי הוא לפי המקבלים, כי בכדי שיהיה שחר וענש ברא השם יתברך כמה עולמות, ובכלם יש פתי דין ממנים על השפע ההיא שנשפע דרך צנורות, שהם אותיות קדושים, והאדם בחטאו פוגם באותיות הללו, והינו קלקול הצנורות, ועל ידי זה מתעכב שפע ההוא בכואו לאותו העולם שפגם בו.

וכאשר מתפלל האדם, אזי אותיות התפלה של המבקש ההוא אשר מבקש, הן הנה אותיות הצנורות של שפע ההוא המבקש, ונתקנו על ידי התפלה הצנורות האלה, ומיד בא אליו השפע מעצמו.

ההבדל בין שתי התרוצים

והנפקא מנה בין ב' תרוצים אלו, כי לתרוץ הא' יציר שיעכב הדבר המבקש שמתפלל עליו, בעבור כי השם יתברך מתאנה לתפלת צדיקים - ורוצה שיתפלל עוד יותר ויותר, וכמו שאמר הכתוב 'טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע' (ישעיה סה כד), רוצה

לומר באמת אני חפץ למלא משאלותם טרם קראם, רק אני חפץ שידברו עוד בתפלה כדי שאשמע דבריהם, כי הקדוש ברוך הוא חפץ בדברם אליו, מה שאין בן לתרוץ הב' מיד שמתקן הצנורות משיג באותו רגע הענין המבקש ההוא.

שתי התרוצים אמת | באור הענין על דרך בקשת בו מאת האב

ואמנם ב' התרוצים אמת הם, כאשר נראה בבן הקטן המבקש מאביו את אשר יבקש, ויכך ויתחנן לפניו על דברי שטות כדרך הקטנים, ונלעג לשון אין בינה, והמבקש ההוא לשחוק וקלס בעיני אביו, רק הנה לו לנחת דברי בנו הקטן אליו ואת תחנוניו, ומשהה מלמלא לו מבקשו מאחר שהמבקש הוא דבר שטות שמכרח למלא רצונו מאהבתו וחקמתו עליו, ומשהה הדבר בכדי שירבה להפציר בו, כי יש לו נחת מדברי תחנוניו.

ואמנם הבן הגדול אשר הוא חכם וחשוב גדול וכן באנשים, הוא לא יבקש מאביו איזה מבקש - רק בהיות לו הדבר הכרחי וצריך גדול אי אפשר בלעדו, ויודע שאי אפשר לו להשיג הדבר ההוא זולתי מאביו, אז בהכרח בא לאביו לדבר לו, ומיד כשמע אביו את דבריו אינו מאחר אפילו רגע מלמלאות רצונו, כיון שהדבר ההוא הוא הכרח גדול וכבודו הוא כבוד אביו, ועל בן כזה אינו מתענג כלל בבקשתו לפניו, רק מאחר שרואה ענין המבקש ורב צרכו אליו מיד הוא ממלא לו בקשתו.

העובד את ה' לשם שחר פעמים שבקשתו מתעכבת

וכן הענין בצדיקים. יש עובדים את ה' בקטנות ויש בגדלות, רצוני לומר, כי הקטנות הוא בענין מה שאמרו רז"ל (פסחים ט:) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן עולם הבא, הרי זה צדיק גמור, וכדומה לזה, הן הנה העובדים בשביל שחר עולם הזה או עולם הבא.

והוא כאשר יתפלל להשם יתברך על צרכו, הנה גוף המבקש אינו חשוב כלל בעיני ה', כי על צרכי עצמו הוא מבקש, רק השם יתברך ממלא לו בקשתו לאהבתו וחקמתו עליו, והשם יתברך מתענג בכיכול בדברו אליו, ולכן לפעמים ישהה בקשתו כדי שירבה להתחנן אליו.

העובד את ה' לשם שמים בקשתו מתמלאת מיד

מה שאין בן צדיק העובד את ה' רק בשביל כבוד השם יתברך ונדלו, ואין מעלה בלבו בשום פעם ענין הצטרכותו, ואינו עוסק כל ימיו רק להרבות כבוד אביו שבשמים, הנה האיש הנה כאשר

יבקש איזה בקשה מאת השם יתברך, אזי בודאי הדבר המבקש ההוא הוא ענין נוגע לכבודו יתברך שמו, כי על הצטרפות גופו לא יבקש בשום פעם.

ונמצא ענין המבקש אשר זה מבקש מהשם יתברך, הוא דבר הכרחי, לכן מיד ממלא מבקשו. ומה שלא השיגו מיד בלי תפלה, הוא כי אדם אין צדיק בארץ כו' (קהלת ז ט), וגרם איזה קלקול כל דהו באיזו צנור ונתעכב שפע ההוא,

ומיד בתפלתו תקן הצנור ומשיג תבן מבקשו (תקס"ב, ד"ה ויעתר יצחק):

עיריין קדישיין

רבי ישראל מרוזין זיע"א

הטעם שיצחק נענה מפני שהתפלל בשמחה ולא בכביה ועצבות

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו (כה כא). יש לפרש, פי בתפלה ההכרח

להיות בשמחה והתלהבות, להודות להשם יתברך על העבר ולבקש על העתיד, אבל בעצבות לא יעשה פרות בתפלתו. וידוע דדרך הנשים לבקש רחמים בכביה, וכדאיחא בגמרא (ב"מ טו.) שדמעתה מצויה, ומן הסתם גם רבקה התפללה כך, ויצחק התפלל בשמחה, הפך מתפלתה, וזה פרוש לנכח אשתו, 'נכח' הוא מלשון נגד והפוך, וזהו ויעתר לו ה', לו ולא לה, מחמת שהתפלל בשמחה ובהתלהבות:

אוצרות גאוני הדורות

ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כה ט)

פדה נפשי

רבי פראגי עלויש זצ"ל

תפלתו של יצחק התקבלה בזכות שניה בנו של אברהם

יש להבין את הכפילות בלשון הפסוק. מדוע אחר שאמר "יצחק בן אברהם", הוסיף ואמר "אברהם הוליד את יצחק". **ויובן**, בהקדים את דברי הגמ' ביבמות (סד.), 'יצחק אבינו עקר היה, שנאמר ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו', על אשתו לא נאמר אלא "לנכח", מלמד ששניהם עקרים היו. ושאלה הגמ', אם שניהם היו עקרים, היה צריך להיות כתוב ויעתר להם ולא ויעתר לו", ותרצה הגמ', לפי שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק, לתפלת צדיק בן רשע.

ומעתה יובן, שבאה התורה ללמדנו את הסבה שקבל ה' את תפלת יצחק, ולכן אחר שאמר "יצחק בן אברהם" שביזה פרט את יחוסו, חזר שוב ואמר "אברהם הוליד את יצחק", לומר שזו הסבה למה שנעתר לו ה' ולא לרבקה, בגלל שהוא היה צדיק בן צדיק, מה שאין בן רבקה שהיתה צדיקה בת רשע. (באדיבות מכון חכמי ספרד נתיבות)

ויתרצו בניו בקרבה ותאמר אם בן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה' (כה כב)

זכרון אהרן

רבי אהרן הפהן זצ"ל

ראת רבקה שמא בנה יהיה רשע בסוף ימיו

פרש רש"י, ויתרצו בניו פשהיתה הולכת לפני בית המדרש של שם ועבר היה יעקב מפרנס לצאת, וכשעברה לפני

עבודה וזה היה עשו מפרנס לצאת, ותלך לדרש את ה' לשאל מה יהא בסופה. ותמוה דהך מ'ה יהא בסופה אין לו פרוש. **ושמעתו**, דהנה זה ידוע (ברכות לד.) דבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, אף שהיה חוטא בימי בחרותו, מפל מקום אם עשה תשובה אחר כך בימי זקנותו מועיל לו כאלו לא חטא מעולם.

והנה רבקה פשהלכה לפני עבודה וזה ורצה עשו לצאת, וכשהלכה לפני בית המדרש ורצה יעקב לצאת, וחשבה שזה ילד אחד, רק שבזמן אחד יהיה רשע, ובזמן אחד יהיה צדיק, משום הכי רוצה לילך לכאן ולכאן. משום הכי הלכה לדרש את ה' מה תהא בסופה, כלומר האי ילד מאי יהא לבסוף אם צדיק או רשע, אם יהיה צדיק בסופו היה ניחא לה, פיון שבמקום שבעלי תשובה עומדין וכו', רק יראתה היתה שמא יהיה רשע בסופו ויאבדו כל זכיותיו שעשה בימי בחרותו. **ותאמר אם בן למה זה אנכי**, כמו שכתב רש"י למה התפללתי על בניו, ואמרו לה שני גי'ים בבטנה, כלומר אחד צדיק גמור ואחד רשע גמור.

החזתמת והפתילים

רבי יהודה שוקרון זצ"ל

אח קטן תלמיד חכם עדיף מאח גדול עם הארץ

נראה לבאר את ריב יעקב ועשו, בהקדים את דברי הרא"ש בתשובה (כלל טו סי' ז), בדין תלמיד חכם שנדה את אחיו הגדול על כך שבגדו, שנדינו נדוי, על אף שהאח הקטן חיב בכבוד אחיו הגדול, מפל מקום מאחר שאינו מכבד את התורה, אין האח הקטן חיב בכבודו. **ויש** להוסיף טעם בדבריו, שמכיון שהחויב

לכבד אח גדול נלמד מהרובי של האות ו' בפסוק "כבד את אביך ואת אמך" (שמות כ. יב), כמו שדרשה הגמ' בכתובות (קג.) "את אביך" זו אשת אביך, ואת אמך" זה בעל אמך, ו' יתרה לרבות את אחיך הגדול, והחויב לירא מתלמידי חכמים נלמד בגמ' פסחים (כב:) מהפסוק "את ה' אלהיך תירא" (דברים י. ט), "את" לרבות תלמידי חכמים, נמצא, שמכיון שמורא תלמיד חכם נלמד מהתבה "את", הרי שהוא עדיף מאח גדול שנלמד רק מהאות ו'.

ומעתה, יבארו דברי הפסוק "ויתרצו בניו בקרבה". שנחלקו מי עדיף, אח גדול רשע או אח קטן תלמיד חכם. אמנם, רבקה ידעה שההלכה פדעת יעקב שתלמיד חכם עדיף, וזהו שנאמר ויתלך לדרש את ה', שהלכה ודרשה את מה שנאמר "את ה' אלהיך תירא", לרבות תלמידי חכמים, ודרשה זו עדיפה מהאות ו' שממנה מרבים אח גדול.

וכזה יש לפרש את הפסוק "אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו הלאו אח עשו ליעקב נאם ה' ואהב את יעקב: ואת עשו שנאתי ואשים את הריו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר" (מלאכי א. ב-א), ששאלו ישראל את ה' "הלאו אח עשו ליעקב", ואולי כבוד אח גדול עדיף על כבוד תלמידי חכמים. על זה ענה ה' "ואהב את יעקב", והינו מאחר שכבוד תלמידי חכמים נלמד מהתבה "את", לכן אני אוהב אותו יותר, "ואת עשו שנאתי", פיון שדרשת אח גדול נלמדת מהאות ו' של התבה "ואת". (באדיבות מכון חכמי ספרד נתיבות)

ויאהב יצחק את עשו פי ציד בפיו (כה כב)

פני מבין

רבי נתנאל פריד זצ"ל

רמו התבן והמלח למחזיקי תורה ופרש רש"י שהיה שואל אביו איך מעשירין את התבן ואת המלח. ויש לדרקדק מפני מה שאל שאלות אלו ודקא.

ונראה, דטעם שאהב יצחק אבינו ע"ה לעשו שהיה חושב שעשו מחזיק תורה הקדושה כשמעון אחי עזרא (עיי' סוטה כא. זבחים ב.), וכו' היה מרמה את אביו. והנה תבן ומלח בעצמותם אינם למאכל, עם כל זה המה מעמידים המאכל, כי לולא תבן לא נתקיים התבואה, ולולא המלח נפגם טעם הבשר.

ולזה רמז עשו שהתבן והמלח צריך כגוף המאכל, וצריך לעשר שהיה גם לתבן ומלח חלק קדשה, ואם בן הוא כמו תבן ומלח שמחזיק הני ברפי דרבנן דשלהי. אמנם שוא ידבר, כי לא החזיק לעקב אבינו ע"ה, וזה שאמר פי ציד בפיו, ולכך קשב יצחק לברכו למען יחזק לעקב אבינו ע"ה.

ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו. ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה (כו כ-כא)

לחמי תודה

רבי צבי הירש הורוויץ זצ"ל

כחו של היצר הרע על ידי שמיעת האדם לפתויו

יש להבין פונת ענין הלז דרך רמז על פי הידוע מה שכתוב בפרקי אבות (פ"ד מ"ב) שעברה גורת עברה, והענין הוא על פי מה שאמרו חז"ל (סוכה נב:) שהיצר הרע מתחלה כאורח ולבסוף כבעל הבית, והינו שבפעם הראשון שפוגע בו היצר הרע הבחירה בידו לבל להשמע לעצתו רק לעצת היצר הטוב, כמו שכתוב (דברים ל טו-טז) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו' ובחרת בחיים, אבל מיד ששמע אליו להסתתרו הוא נותן פת להיצר הרע, כמו שאמרו חז"ל (ב"ב טו) הוא שטן הוא יצר הרע, עולה ומקטרג, יורד ומסית, וכמו שאמרו בפרקי אבות (פ"ד מ"א) שהעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד, עד שמושל בו בפעם השני כבעל הבית להסית לו ולשמע אליו.

וזה שאמרו שעברה גורת עברה, רצה לומר שבפעם השני היצר הרע שהוא השטן הוא מושל עליו כמו בעל הבית, להכריחו ולשמע להסתתרו ולעבר עליה בפעם שני. וזהו פונת דוד המלך ע"ה שאמר (תהלים יח יח) 'הצילני מאיבי עו ומשנאי כי אמצו ממני', דרצה לומר שהיצר הרע נתחזק

כחו 'ממני', שאני גרמתי להחזיק כחו. והנה מתחלה היה מריבה של רועי גרר שלא פדין, לפי שאותו הבאר כבר היה שיך ליצחק מאחר שחפרו בימי אברהם אביו, ויסתמום פלשתים אחר מנות אברהם. ובפעם השני כבר היה מצד ממשלת היצר הרע והשטן שנעשה כבעל הבית, וזהו שקראו שמה 'שטנה', לרמוז שהוא מצד פת השטן, שכתב 'שטנה' הם אותיות 'השטן'. וזהו שנאמר אחר כך ויעתק משם, לפי שידוע מה שאמרו חז"ל (יומא פו:) שהעובר עברה ושנה פה נעשית עליו כהתר ואין מספיקין בידו לעשות תשובה, ומזה ששנו רועי גרר בחטא זה של מריבה שלא פדין פעם שנית, נודע אליו ליצחק שבודאי לא יחזרו שוב מחטא הלז, ובשביל זה נסע משם למקום אחר.

ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו בנו וילך עשו השדה לצוד ציד להביא (כו ה)

צלותא דאברהם

רבי אברהם קליינפלד זצ"ל

כיון שהלך עשו להביא מהגזל נעשה עת מכשר לסבב את הברכות על יעקב אבינו

פרש רש"י ו'ל, מהו 'להביא', אם לא ימצא ציד יביא מן הגזל, עד כאן. והדקדוק מבאר, כי יותר היה מקום שידיע לנו הפתוב זה מקדם תכף לאחר הצווי של יצחק ע"ה, ואחר כך יאמר ורבקה שמעת. גם מדקדקין המפרשים על הלשון 'שומעת', והנה ליה למימר ויתשמע רבקה. ויתכן לומר בפשיטות, כי כל זמן שהיה עשו מקים כבוד אב בשלמות הראוי, לא היה מקום שלא יתקיים מחשבתו של יצחק ע"ה ולסבב הברכות על ראשו של יעקב. וזהו מאמר הכתוב ורבקה שמעת וגו' וילך עשו השדה לצוד ציד להביא, כי שמיעה הוא לשון הבנה פדוע, והינו כי הבינה ברוח הקדש (וכמו שכתב באור החיים לפי דרכו שם) שהלך עשו להביא מן הגזל ולעבר על הצווי של יצחק אביו, על פן עתה יש מקום ועת מכשר לסבב את הברכות על יעקב ע"ה.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר (כו ו)

פרי עץ

רבי יחיאל מיכל שפיץ זצ"ל

בקשת יצחק מעשו שידבר בלשון רכה

מדבר אל עשו אחיך לאמר, הן 'לאמר' מיתר הוא. גם קדם לזה שאמר

ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר, הן 'לאמר' נמי מיתר הוא.

ויש לומר דידוע כל מקום דכתיב 'לאמר' היא אמירה רכה, כמו שדרשו על פסוק (שמות יט א) 'כה תאמר לבית יעקב' כדאיחא בפסיקתא והובא בילקוט. והנה יצחק אביו היה מתירא מזה, שמה ישמע יעקב ויעשה תחבולה לקבל הברכות, לכן אמר יצחק לעשו שיאמר אמירה רכה, וכשיעקב יעשה תחבולה יהיה הוא מדבר בלשון עשו שהיא קשה, וכו' ידע שאינו עשו.

לכן כה אמרה רבקה אל יעקב בנה לאמר, רצה לומר שיאמר אמירה רכה, כי הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר אמירה רכה. אמנם עשו הרשע אין מעצור לרוחו, ואפלו הכי אמר בלשון קשה יקום אבי.

ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמדות אשר אתה בבית ותלפש את יעקב בנה הקטן (כו טו)

בנין שלמה

רבי שלמה הפהן מווילנא זצ"ל

בגדי עשו הגדולים היו ראויים בדרך נס ליעקב

ולכאורה קשה דמאי הצריך הפתוב לפרש כאן דעשו היה 'בנה הגדול', ולמאי נפקא מנה בנה לענין הלבשה. ויש לומר דבא לאשמעינן דבר חדוש בנה, וירדאי דעשו מלבד דהיה בכור עוד היה גדול בקומה וברחב יותר מיעקב, ואף על פי כן נעשה גם דבגדי עשו שהיה גדול היו מכונני למדתו של יעקב ואף שהיה בירדאי קטן ממנו בקומה, דמן השמים סיעוהו שיהא בגדי עשו הולמתו כדי שיטל הברכות. (מאבי המחבר)

ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו (כו כב)

ספר החיים

רבי פארגאללה סרוסי זצ"ל

כאשר חקמת הסופרים תסרח אין הידים ידי עשו

יש להבין, מפני מה בתחלה נכתב "הקל" חסר ו', ואח"כ "קול" מלא ו'. ויש להקדים את הגמ' בסוטה (מט:), כי 'בעקבות משיחא, חקמת סופרים תסרח'. ופרש רש"י, שזמן זה הוא 'בסוף הגלות לפני ביאת המשיח'. כלומר, שלפני בואו של המשיח יהיו רשעים שיכזבו את לומדי התורה.

עוד יש להקדים, שלשון 'קלות' פרושה לשון 'ביוזן', וכמו שנאמר אצל הגר 'ותקל

גברתה בעיניה" (בראשית טז, ד). עוד יש להקדים את המדרש (בר"ר טו, כ) על הפסוק "הקל קול יעקב והידיים ידי עשו", בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי פנסיות אין "הידיים ידי עשו", ואם לא, "הידיים ידי עשו".

ומעתה, על פי דרכו של המדרש, יש לבאר מדוע נכתב "הקל" חסר ו', וכאלו נקרא 'הקל', ואח"כ נכתב "קול" מלא ו'. שפונת הפסוק לומר, שפאשר "הקל קול יעקב", הינו, שפאשר ינהגו הרשעים קלות ראש ובזיון ב"קול יעקב", אז אין "הידיים ידי עשו", משום שפאור המשיח וילחם מלחמות ה' ונעשה כלה ברשעים. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויתן לה האלהים מטל השמים ומשמני הארץ (כו כח)

גלילי זהב

רבי מאיר ב"ר משה מקרשוב זצ"ל שתי ירדות טל לצרף כסוי הפון פרש רש"י יתן ויחזור ויתן כו'. וקשה מאי בעי רש"י ומה פרושו. ויש לומר דאיתא במדרש (בר"ר טו א) 'ויתן לה מטל השמים' זה הפון, ואיתא בגמרא (יומא עה:) שהפון נפל כמין קופסא, טל מלמעלה וטל מלמטה, והפון מנח ביניהם. ולפי זה פרש רש"י שפיר 'יתן ויחזור ויתן' שפיון שאזיל על הפון אז מוכח הטל לירד שני פעמים, למעלה ולמטה. [בשם מורי הצדיק הרב המפלא מהור"ר יצחק אייזיק הויברגויר]

ויהי אף יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו (כו ל)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל אף על פי שנתברר יעקב בכל הברכות לא נתגאה בלבו

אמרו זכרונם לברכה (בר"ר א יד), אפין מעוטין נינהו. רמז שאף על פי שנתברר בכל הברכות לא נתגאה לכו ח"ו, אלא אדרבא הכניע עצמו לפני ה' שזכהו להם, שפך דרך הצדיקים להכניע עצמם בטובה שעושה להם הקדוש ברוך הוא, הפך הרשעים שמתגאים ברכ שפע ה' עליהם פנודע, ובשביל זה נעשה מרכבה לשכינה. **וזהו** 'צא' גימטריא מיכאל, ואמר זכרונם לברכה, כל מקום שיש מיכאל שם גלוי שכינה. ורמז גם פן למה שכתב בזהר (ח"א קמג:) תרי יציאות הללו למה, חד דשכינתא וחד דיעקב.

גנות המחלקת

אשי ישראל

רבי ישראל ברוך זצ"ל שנתא וקנאת פלשתים **ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו. ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה** (כו כ-כא). טעם הדבר לקריאת שמות אלו, אפשר לומר כי בתחלה בבאר הראשונה אשר התעשקו על הבאר לא נודע עוד זדון לבם ושנאתם וקנאתם, ואולי בדין באו בטענה, על פן קרא שמה רק 'עשק' כי נעשה עליה עשק. אך אחר כך בעת חפרו באר אחרת, וראה יצחק כי שוב באו עליו בעקיפין, הבין דעתם כי רק מחמת שנאה וקנאה יחזיקו עליו, על פן שמה נאה לו לקרא 'שטנה', כי זאת רק המשטמה יעשה. וטעם שם 'רחובות' מוכן כמו שאמר בהפסוק עצמו. [בשם אבא מורי המנוח זל"ה]

אנך יפה

רבי חיים נסים יצחק פאלאני זצ"ל קטרוג השטן בשעת המחלקת

ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה. שטנה אותיות 'השטן', דכשיש מריבה השטן מקטרג. ולכך אמר 'שטנה' לשון נקבה, כי המר ובה פרה ורבה כנקבה, וזהו 'גם' לרבות.

נחלת אברהם

רבי אברהם אבא הרצל זצ"ל מחלקת אחת דוחה מאה פרנסות **ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים** (כו ב). ויש לומר הטעם שיצחק קרא שמות הללו עשק שטנה, הפל בלשון ריב ומחלקת, דאיתא בספרים שמחלקת אחת דוחה מאה פרנסות, והשפע והברכה מתמעטת, והינו ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים, ואז אמר להם יצחק תראו שגם לכם לא יהיה מים, ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו, ועל ידי המחלקת נדחית פרנסתם, שהגשמים והמים הינו פרנסה.

וכן בפסוק כ"א הכי פרושו, ויחפרו באר אחרת ויריבו רעי גרר גם עליה, כי לא היו להם מים מבאר הראשון כמו שפרשתי, ואמר להם יצחק שגם עכשו לא יהיה מים, ויקרא שמה שטנה על שם הריב והשטנה, ועל ידי המחלקת פסקה להם המים, לכן ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו רעי גרר עליה כי ראו מה נעשה עד עכשו.

קרפן העני

רבי יעקב קטינא זצ"ל סגלת השלום והאחדות לפרנסה **וילכו מאתו בשלום. ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים** (כו לא-לב). הא דנקט 'ביום ההוא', לרמז הא דאמרו מחלקת אחת דוחה מאה פרנסות, כי מיד שעשו שלום מצאו מים בלי טרח.

מעשי צדיקים

מיד כשיצא רבי בונם ממשרדו של הרוקח, הזדמן לנגד עיניו מוכר ספרים יהודי, והוא רכש אצלו בששת הרוכלים סט של הזהר הקדוש, שאכן היה נחוץ לו באותה שעה ולא היה בידו. **משהגיע** לאזנו הידיעה כי הרה"ק הדגל מחנה אפרים זיע"א מתארח עתה בלמברג, והוא מתעתד לעשות את השבת בבית

כאשר עמד למבחן אצל הרוקח הראשי, השתומם הלה מגדל חכמתו ברפואות ובמקד מכר שהשתלם ללא מורה או ספר, פאשר שמע שאין בידו כדי לרכש ספרים לצרף השתלמות נוספת במקצוע הרוקחות, יצא הלה מגדרו והעניק לו ששה רובל עבור רכישת ספרים נחוצים.

ויצא הראשון אדמוני בלו באדרת טער ויקראו שמו עשו (כה כה) **בתקופה** שעדין לא התפרסם טבעו בעולם, הצרף הרה"ק רבי שמחה בונם מפרטיסקא זיע"א להגיע לעיר למברג היא לבוב, במטרה לקבל רשיון להפעיל בית מרקחת בעירו, בה מצא את פרנסתו באותן השנים.

הנגיד רבי לייב די מימעליס ז"ל, שהיה גיסו של הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א ומכניס אורחים מפרסם, מהר רבי בונם והגיע לבית האכסנייה.

כשהוא לבוש בגדי אשכנז מחמת שלא היה זמנו בידו להחליפם, נכנס רבי בונם אל הדגל מחנה אפרים שמיד הפיר במעלתו, שמח לקראתו, וצוה עליו לבקש מבעל הבית להתארח אף הוא במחצתו בשבת הקרובה, למען ישתעשעו יחדיו בדברי תורה.

נגש רבי בונם אל רבי לייב די מימעליס ובקש להתארח בביתו, אף הוא לא הפירו ולא הסכים להביאו לצל קורתו בשל בגדיו אלו, אף כשטען לפניו, "מדוע אגרע מכל האורחים ברחבי המחוז המתקבלים בביתך תמיד בשמחה, ואפלו מאותם ארחי פרחי המגיעים בכל שבת קדש", מאן לו המארח, ואף שהציע לשלם בכסף מלא, לא קבל.

גמר רבי בונם בדעתו לסעד את סעודות השבת בצלו של הדגל מחנה אפרים, גם אם ישב בפתח על מפתן הבית, השיג לעצמו פזית חלה לצרף 'לחם משנה', ודמה בנפשו להסתפק בה עבור סעודת השבת כשהוא מחליט שהכל כדאי, ובלבד שיזכה לשבת בסעודת שבת קדש בצותא חדא, תחת קורת גג אחת עם האורח הדגול.

הגיעה שעת הקדוש, במקום השלף הס, הכל עשו אונם כאפרכסת לשמע את האורח מעיד על בריאת השמים והארץ, הרבי כבר אחז בגביע הקדוש, ואז הניחו והחל מחפש בעיניו אחר מאן דהוא בין המשתתפים, העביר עיניו שוב ושוב אחר הנוכחים, אך לא מצא את אשר חפש.

הלך האורח ממקומו בראש השלחן וחפש בקרב הקהל הרב הנוכח במקום, עד שלבסוף מצא את רבי בונם מצטנף בפנתו על מפתן הבית ובידו פזית חלה, אמר לו "שבתא טבא" בפנים קורנות, לקח אותו בידיו הקדושות, והוליכו עמו לראש השלחן לעיני כל העולם.

הרבי קדש ואחר שפך יין לתוך כוסו של רבי בונם והורה לו שיקדש לעיני כלם, אך הוא אמר ששכר יצא מאת הדגל מחנה אפרים, הרבי נטל ידיו והושיב את רבי בונם לצדו, הגיש לו מאכלים מצלחתו, ודחק בו שיאכל באמרו, "גם אם בעל הבית אינו רוצה להכניסכם, המנה הזו שלי ואוכל להעניקה לכל

אשר אחפץ".

אחר הסעודה בקש רבי בונם לחזר לאכסנייתו, אך הדגל מחנה אפרים אמר שהוא מבקש הימנו שישאר עמו בחדרו בליל שבת קדש, צוה על משרתו שיכין בחדר כלי גדול עם שכר, וגם פר וקסת עבור רבי בונם, הצדיקים הסתגרו בחדר במשך כל הלילה, ועסקו בסתרי תורה ובעניינים העומדים ברומו של עולם.

בין הדברים אמר הדגל מחנה אפרים על הפסוק 'ויקראו שמו עשו', שפרש רש"י הקדוש, 'הכל קראו לו כן'. קריאה היא לשון 'המשכה', וזה 'הכל קראו לו כן', כי לשקר נמשכים הכל, אך האמת נעדרת, אחריה אין הרבים מבינים. (רמתיים צופים)

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש טדה ויעקב איש תם ישב אהלים (כה נו)

שאל רבי יוסף חיים מברגדא זצ"ל בעל **הגן איש חי**, מפני מה נאמר כאן 'ויגדלו הנערים', והלא זה מובן מאליו שאחר שגדלו נעשה זה 'איש ידע ציד איש טדה' וזה 'איש תם ישב אהלים', והסביר זאת במשל.

נשר גדול בנה את קנו על ראש צוק אדיר, מקום אשר צפור ובעל כנף אינם יכולים להגיע, אחד הגוזלים נפל מהקו והגיע אל הבקעה, מקום המרעה של העזים, הגוזל הקטן הסתובב בקרב הטלאים הרפים עד שגדל וצמחו לו כנפים גדולות, אתם נסק אל השמים כפי טבעו שברא בו הקב"ה.

לימים פגש הנשר תיש שגדל עמו יחד, התיש הפיר בנשר כי הוא רעו משכבר הימים, על כן קדמו בברכה וקרא, "שלום לך אחי הנשר", "מה לי ולך", התגאה הנשר, "אמנם בצעירותנו גדלנו יחד ולא התבישתי בחברתך, כי שנינו היינו דומים ועדין לא לי צמחו כנפים, כעת כאשר אני בשיא תפארת, אין לי כל רצון להתחבר עם יצור כמוך".

כן הוא גם הנמשל, אמר רבי יוסף חיים, "יעקב ועשו גדלו יחד בבית הגדול של יצחק, בקטנותם עדין לא נפר ההבדל ביניהם, אולם אחר שגדלו ונפר טבעם בעולם, נבדלו זה מזה כהבדל שמים מן הארץ.

יעקב אבינו עליו השלום עלה ונתעלה במדרגות הקדשה והטהרה, ואלו

עשו ירד מטה מטה במדותיו הרעות. זהו שנאמר 'ויגדלו הנערים', ויהי עשו איש ידע ציד, איש שדה, ויעקב איש תם ישב אהלים'. (עוד יוסף חי)

ויעקב איש תם (כה נו)

בימי מלחמת העולם השנייה פעפעה שנאת ישראל כארס נחש בלבבות, ושונאי ישראל הרימו ראש בהעלילם על היהודים עלילות ברשע על כל דבר קל, עם ישראל נתון היה למשיסה בידי צריו ושונאיו.

בעירה אחת במחוז תאפילת היה מושל המקום קצין צרפתי בעל דרגה גבוהה, קתולי אדוק ושונא ישראל מבהק, וצמא לדם נקיים, שנאתו העבירה אותו על דעתו, וקבש את כל ראשי הקהלה בבית הסהר בהעלילו עליהם עלילות ברשע.

כשמעו רבנו אביר יעקב זיע"א כי יהודים נחבשו בבית האסורים, מהר לנסע לאותה העירה, ובקש להפגש עם אותו מושל, הפגישה נקבעה לשעת בין הערבים, ורבנו אחר כחצי שעה לפגישה.

בהננוסו לחדר העיר לו המושל על כף ושאל, איך רב גדול כמוהו מרשה לעצמו לאחר לפגישה עם המושל, "התפללתי תפלת מנחה", ענה רבנו, "ותפלתי לפני ה' חשוכה יותר מפגישה עם בשר ודם, הגם שהוא מושל".

תפלתכם היהודים אינה מקבלת ואינה רצויה לפני ה', אמר המושל, לכן היא בכלל מיתרת ועליך היה להופיע לפגישה בזמן, וראיה לדברי מדברי הנביא ישעיה ש'אמר (ישעיה א טו) 'גם כי תרבו תפלה אינני שמע דיכם דמים מלאו, דם נביאנו יש'ו שהרגתם אותו, ומאז ה' מאס בככם, אתם הרוצחים ואינו שומע תפלתכם.

מה לך כי נזעקת", אמר רבנו, "וכי הרגנו גוי משלכם, הרגנו יהודי שלנו שכפר בעקר, וכן ראוי לו לפי הדיו, ואין לכם שום שיכות בו, אתם רק נתליתם על הענין והפכתם אותו לאלוה שלכם", החל וכוה סוער בין המושל ובין רבנו, ורבנו בעז רוחו השיבו על כל דבר ודבר.

תוך כדי וכוח התחממה האוירה, והמושל פלט בדבריו כי הוא חייב לנקם מהיהודים דם משיחם, כששמע זאת רבנו, עמד

חזרה לו.

בראווה זאת חפץ הרבי מידטשוב לפי אה האברה, והוא פנה אל הרבי מדינוב והקשה, "יגיד נא לי מעלתו, היכן נרמז בתורה שאבותינו אברהם יצחק ויעקב לא הלבישו על צואריהם מטפחת".

הרבי מדינוב שתק, ואותה עת עמד בין שני פסאות הצדיקים בנו של הרבי מדינוב, למים הרה"ק **רבי דוד מדינוב** זיע"א, פתח אותו וניק וחקים פיו בחכמה ואמר, "אלו היו אברהם יצחק ויעקב לובשים צוארון ומטפחת, לא הייתה רבקה זקוקה להלביש את יעקב אבינו את 'עורות גדיי העזים' על חלקת צואריו, בלאו הכי לא היה יצחק מכירו מחמת הצוארון והמטפחת".

(עשר צחצחות)

ניאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עייתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצדי בעבור תברכני נפטרך (כו יט)

בשמחת תורה האחרון לחיי הרה"ק **רבי ישראל מרז'ין** זיע"א, הוא צנה על החסידים להכניס אל בנו הגדול הרה"ק **רבי שלום יוסף מפאדיגורא** זיע"א באמרו, "הוא יברך אתכם, וזה יקיים פאלו אני ברכתי".

נכנסו החסידים לרבי שלום יוסף, ואחד מהחסידים הזכיר כי יש גזרה חדשה ברוסיה, שגזרו לקצר את הבגדים ואת הפאות, ולעמתו טען חסיד אחר שהדבר לא כל כך גרוע, ענה רבי שלום יוסף, "אל תגידו כך, ואני אסביר לכם על פי התורה ועל פי טבע העולם, למה גזרת הלבוש רע היא.

על פי תורה, אנו מוצאים דבשעה שגכנס יעקב אל יצחק אביו לקבל הברכות, אמר 'אנכי עשו בכרך', וכבר תמה על כך רש"י הקדוש, איך יתכן שיעקב בחיר האבות יוציא מפיו דבר שאינו נכון.

אלא יש לומר כי מאחר ויעקב אבינו לבש אותה שעה את מעילו של נמרוד שהיה לבוש קצר, זה לא נקרא שקר. וכן על פי טבע העולם, אדם שלובש בגדים קצרים ופאותיו קצרות, הוא מתבייש ללכת למקוה וללמוד בזהר הקדוש, מה שאין כך אחד שהולך עם בגדים ארוכים. (היכל הבעל סם טוב כא. ע"פ כתבי ר' יונה צלו)

רואה ומשתומם. כאשר נרצע הרבי מבכיו, היו בתי התפליו מלאות מדמעותיו, הרבי רוקן את הבתים ואמר לסופר, אחר שתיבש את הבתים, רשאי אתה להכניס אליהם את הפרשיות כרגיל.

בהגיע היום והנער החל להניח תפליו, חל בו שנוי ללא הכר, לבו התמלא באהבת תורה ויראת שמים, ומאז עלה ונתעלה עד שהיה לאחד מצדיקי הדור, הלא הוא הרה"ק **רבי זאב וואלף מצאבריו** זיע"א. (ספרן טל צדיקים)

וישב יצחק בגר (כו ו)

ספר החסיד ר' זכריה אברהם מאוסטרלנקי ז"ל, שהיה יליד דאברין ובעיר זו התגורר מספר שנים, עד שהצעה לו דירה בעיר אחרת, החסיד נבוך בדעתו האם להענות להצעה ולא ידע להחליט בעצמו, עד שגמר בדעתו לשאל את פי רבו, הרה"ק **רבי שמחה בונם מפרשיסקא** זיע"א.

בשובו של פרשת תולדת הגיע אל הרבי, משהתייעץ עם החסידים בבית המדרש, הם הציעו שיעמיד צלוחית שחר בסעודת יום חל, ואז כשהרבי יאמר תורה, ימצא בדברי תורתו פתרון לכל הספקות שרצה לשאל.

כשהזכירו את שמו של ר' זכריה אברהם שמעמיד צלוחית שחר, אמר הרבי, 'וישב יצחק בגר', אגב גרוא כשבא לאדם על ידי הזדמנות איזה מקרה, יבין כי מן השמים הוא וישב במקום ההוא, עד שיראו לו משמים לעקר למקום אחר. (אור שמחה)

ואת ערות גדי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו (כו טז)

בעת שישבו הרה"ק **רבי צבי הירש מדיזטשוב** זיע"א והרה"ק **רבי צבי אלימלך מדינוב** זיע"א יחדיו לסעודת שבת, פנה אברהם שלבש צוארון לבן ועליו מחברת מטפחת נאה פנהג אצל בעליו המסחר המתחדשים אל הרבי מדיזטשוב, ואמר "לחיים" על שתית היין פנהג.

מאחר ותעב רבי צבי אלימלך את הדברים החדשים בעניני המלבושים, ורחק את אנשי שלומו ממלבושים מעין אלו, הגביה רבי צבי אלימלך את יד קדשו, ומשמש את צואר האברה עם המטפחת שלבש, כמרמז לאברהם שהדבר

וסטר שתי סטירות לאותו מושל ואמר, עכשו אני מבין כי אתה מעליל עלילות ברשע על אנשים חפים מפשע, חושש ומענישם על לא עול בכפם, רק מתוך קנאות חשוכה.

המושל שנפגע קשות מדברי רבנו, ובמיוחד מסטירות הלחי שסטר לו על פניו, שלף את האקדח התפי שלו, וכן את האקדח ללבו של רבנו.

עברו שניות מספר כפסע בין אדמו"ר ובין המנות, והנה המושל זרק את האקדח, ומבקש את סליחת רבנו באמרו, כבוד הרב, אם אתה מוכן למסור עצמך עבור אחרים, ולסטר על פני, בידעך שיש בידי להרגך, ובכל זאת אתה עומד כנגדי, סימן שאתה איש אמת ודברך דברי אמת, אם כך אני מבקש את סליחתך.

אדמו"ר התנה את סליחתו, בתנאי שיתר לא יפגע המושל ביהודים, ואדרבא יעזר ויגן עליהם בכל עת היותו מושל המקום, האסירים שחררו מיד ואשמתם בטלה, ומאז שררה ידידות בין המושל ובין רבנו. (תולדות רבינו אביר יעקב)

ויגדלו הנערים (כה כז)

ברש"י, כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה, זה פרש לבתי מדרשות וזה פרש לעבודת כוכבים.

אחד מבניו של הרה"ק **רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב** זיע"א גדל ככל הילדים בני גילו, כמותם למד, וכמוהם השתובב ושחק, כאשר התקרב לגיל שלוש עשרה, פנה אביו הצדיק לסופר סת"ם ממחה בבקשה כי יכתב תפליו עבור בנו יקירו.

הסופר נגש למלאכה בקדשה ובטהרה וברב רגש, לא בכל יום מדימן לו לכתב תפליו לבנו של צדיק הדור, כאשר סיים, בא הסופר לרבי יחיאל מיכל והראה לו את הפרשיות, הרבי שמח בפרשיות המהדרות, אולם בקשה אחת הייתה בפיו, לפני שתכניס את הפרשיות לבתים, הבא אותם אלי שוב.

נעבר זמן הגיע הסופר ובדידו הבתים והפרשיות, נטל רבי יחיאל מיכל את הפרשיות בגדיו והחל בוכה, בכי חרישי מעמק הלב, והדמעות דמעו קדש גולשות לתוך בתי התפליו, והסופר

פרשת תולדות

קדושת שבת

כל בני המשפחה עמדו סביב שולחן השבת הערוך בטוב טעם ודעת, הנרות הפיצו אור זך ומהמטבח עלו ריחות הניחוח של תבשילי השבת המשובחים. בעל הבית, יהודי נשוא פנים, בר אוריין ומנכבדי העיר, כבר שורר 'שלום עליכם' בקול נעים, והוא החל מוזג את היין אל תוך גביע הכסף בו עמד לקדש בעוד שניות ספורות.

הגביע התמלא ביין אדום, בעל הבית הושיט את ידו אל הגביע, כדי להחזיק בו, ולפתע הוא צונח על הרצפה הממורקת. צווחת אימים נפלטה מפי כל הנוכחים, והם מיהרו לנסות להשיב את רוחו. אפס כי ככל שטלטלוהו לכאן ולכאן, ואף יצקו עליו מים קרים כקרח, הוא לא התעורר. האיש שכב על הרצפה, עיניו עצומות, והוא נראה כשקוע בשינה.

בני הבית המבוהלים עד מאוד אצו רצו אל הרופא המקומי שמייהר לבוא ולבדוק את אבי המשפחה שעדיין היה שרוע על הרצפה. לאחר בדיקה ממושכת אמר להם הרופא: תנוח דעתכם, רואה אני כי אביכם לא התעלף ואף אינו סובל מבעיה רפואית כלשהיא. רואה אני עליו שהוא ישן שינה עמוקה עד מאוד, עד כדי כך שהוא אינו מסוגל להקיץ ממנה. נראה איפוא כי הוא עבד קשה מאוד במהלך השבוע עד שהתעייף כל כך ולא היה יכול לשלוט בעצמו והוא נפל שדוד על הרצפה. זאת עשו, סיים הרופא ואמר, הרימו את אביכם בזהירות והניחו אותו על מיטתו כדי שימשיך בשנתו, וכשתחלוף עייפותו בוודאי יקום ויהיה כאחד האדם.

תחזיתי של הרופא התבררה כמדויקת ביותר. בבוקר יום השבת התעורר האיש משנתו, ולתדהמת כולם סיפר כי אין הוא יודע מדוע, אולם באותו רגע שבו עמד לקדש על היין הוא חש בעייפות נוראה שנופלת עליו כמו הר של אבנים גדולות, והוא לא הצליח להחזיק את שמורות עיניו פתוחות. אולם, מלמל האיש במבוכה, אין לי מושג על מה ולמה באה עלי עייפות זו, שכן לא זו בלבד שלא עבדתי קשה באופן מיוחד בימים האחרונים, הרי שגם 'חטפתי' תנומה טובה וממושכת בערב שבת, וקמתי ממנה רענן להפליא.

כולם העדיפו לשכוח מהמאורע המביך, עד שבשבת שלאחריה, בדיוק באותו רגע בה האיש עמד לקדש על היין, הוא שוב התמוטט

ודקדוקיה, ובכלל, כבודה של השבת יקר בעיניו מאוד, והוא מענגה ומייקרה ביותר, ומה כוונת הרבי שהוא פוגם ומחלל את השבת. אולם הרה"ק מזיכלין נותר בשלו ואמר: הרי כבר השבתי לך ברורות, שכל עונש זה לא בא עליך אלא מחמת שחיללת שבת, ואין לי כיצד לסייע בידך.

האיש יצא מלפני הרה"ק מזיכלין בפחי נפש ובלב נשבר, כי הנה לא זו בלבד שהרבי לא הושיע אותו מצרתו הנוראה, הנה הוא הוסיף והביא עליו צרה נוספת כשהטיל על שכמו עברה חמורה של חילול שבת, בעוד שהוא יודע ובטוח בעצמו שהוא שומר שבת מחללו על הצד היותר טוב.

בני משפחתו של האיש המתינו בקוצר רוח לבוא אביהם מזיכלין, וכששמעו את אביהם מספר בעיצובן גדול את דברי הרבי אליו, המה ראו כן תמהו והשתוממו על תשובה זו, שכן מכירים היו באביהם את ההיפך מן הקצה אל הקצה, בידועם שאביהם זרזי וזהיר מאוד בשמירת שבת כאחד היראים את השם.

עוד הם מדברים ואחד מבניו הגדולים של האיש נענה ואמר: יסלח לי אבי על אשר אני מרהיב עוז בנפשי לומר כי דברי הרה"ק מזיכלין הם אמת וצדק, ודבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם, כי רוח הקודש שורה עליו והוא רואה ומביט מסוף העולם עד סופו, ואפילו בחדרי חדרים.

כולם נבהלו לשמע דברי הבן, והוא המשיך ואמר: לפני זמן מה, בליל שבת קודש, באישון לילה, הקיץ אבינו משנתו כשהוא צמא מאוד, והוא ביקש לשתות מעט מים צוננים. מאחר והיה חושך מוחלט בבית, הרי שאבינו שהיה עוד מעורפל משנתו שכח לגמרי שזהו יום השבת והדליק נר קטן כדי למצוא את החבית ולדלות ממנה כוס מים. לאחר שאבינו הרווה את צמאונו, הוא כיבה את הנר וחזר למיטתו והמשיך בשנתו.

בעוד שהאבא כלל לא זכר בבוקר מכל אשר אירע באמצע הלילה, הרי שבנו המספר היה ער וראה את כל הנעשה, אלא שביודעו כי לא במעל עשה כן אביו אלא בשוגג מוחלט, לא אמר לו ולא כלום, כדי שלא לביישו ולהכלימו. אולם עתה בשומעו את דברי רוח הקודש מפי הרה"ק מזיכלין, גמר אומר בדעתו שאין לו להסתיר זאת יותר וסיפר זאת לאביו.

ויהי כשמוע האיש את הדבר יוצא מפי בנו חביבו, אותו הכיר וידע כמי שמכבדו ומוקירו ביותר, ובוודאי אינו חשוך לבדות

ונפל על הרצפה. ושוב ניסו להקיצו ולהשיב את רוחו, אולם הכל היה ללא הועיל. הפעם הם כבר לא הזמינו את הרופא, אלא על דעת עצמם הרימוהו והביאו אותו אל מיטתו. האיש ישן היטב במשך כל הלילה, ובבוקר יום השבת קם שליו ורענן כאילו לא היה כלום.

קל להבין שלקראת השבת השלישית כבר כולם עצרו את נשימתם לראות מה יקרה לפני הקידוש בליל שבת. גם האיש עצמו התכונן וישן כהוגן במשך שעות ארוכות של ערב שבת, גם בימים האחרונים של השבוע הוא כמעט ולא עבד, ובלילות הקדים לעלות על יצועו. הוא היה רחוק מעייפות כמו שמעולם לא היה, והפעם הוא ציפה שסוף סוף יוכל לקדש על היין בליל שבת ולאכול את סעודת השבת.

אך לחרדתו הרבה, גם באותו שבוע הוא מזג את היין לגביע, ובאותו רגע נפל על הרצפה שקוע בשינה עמוקה ממנה לא התעורר עד לשבת בבוקר. בזו הפעם כבר הבין האיש וכבר הבינו בני המשפחה שאין זה דבר רגיל. אין זו בעיה רפואית ואין זו עייפות מצטברת. זה בוודאי משהו רוחני יותר שמאפיל על נשמתו ומונע ממנו לקדש ולאכול את סעודת ליל שבת.

כבר במוצאי שבת יצא האיש בדרכו אל הרה"ק רבי שמואל אבא מזיכלין זיע"א כדי לתנות בפניו את מר גורלו. אך נכנס האיש אל חדרו של הרה"ק מזיכלין והוא פרץ בבכי עצום: הושיעה נא רבי קדוש, כי בצרה גדולה אנחנו! צרה רוחנית איומה ונוראה הגיעה עלי ואין אני מסוגל לסובלה, רחמנא ליצלן. ככל שניסיתי למנוע זאת ממני, שינה זו מתגברת עלי, ואין חכמה ואין עצה ואין תבונה לנגד זה. ברור לי שזה עניין רוחני מובהק, ובזאת באתי לדרוש את השם ולבקש מכבוד קדושתו להסיר מעלי צרה רעה ומרה זו הנוגעת לי עד דכדוכה של נפש.

נאנח הרה"ק מזיכלין ואמר לאיש הבוכה: מה אוכל לעשות לך, והלוא אתה פגמת וחיללת את השבת קודש, ולכן מידה כנגד מידה באה עליך צרה זו שלא תוכל לקדש את קדושת השבת בקידוש היום, ואם השבת עצמה היא זו שמענישה אותך על שפגמת בקדושתה, מה כוחי לעמוד כנגדה.

נדהם האיש לשמע תשובה זו והוסיף לבכות תמרורים, באומרו כי אין הוא מבין את כוונת הרבי, שהרי הוא שומר שבת קודש כדת, והוא נזהר בהלכותיה בכל פרטיה

לאחר שבועות רבים בהם לא עלה הדבר בידו, היה האיש עירני במשך כל סעודת הלילה, כשהוא מהלל ומשבח להשי"ת על כל טובו וחסדו אשר גמל עמו.

על הפסוק (בראשית כז מד): 'וַיִּשְׁבֹּת עִמּוֹ יָמִים אָחָדִים עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב חֶמְתָּ אֶחָיִךְ' כתב הרה"ק התפארת שלמה זיע"א: נראה לפרש הרמז על קדושת שבת, אשר בזכות השבת ישראל נגאלים, כמו שהמציא משה רבינו ע"ה במצרים בעצתו אל פרעה לאמר אפשר פועל עובד במלאכה תמיד, ונתן להם מנוחה יום אחד בשבוע, והוא השבת כמבואר במדרש. וכוונת משה רבינו ע"ה היא, כי בזכות השבת אשר הם שומרים יהיו נגאלין.

וכן היום עיקר הגאולה היא נעשה בשבת, כמו שאומרים 'אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל ביום השבת שישו ושמחו'. דהנה ידוע כל כוונת צפיית הגאולה העתידה ואשר מחכים בבנין בית המקדש ולהקריב קרבנות הוא לעשות תיקון היחודים בשלימות בכל העולמות כמקדם, כמו שכתוב בכל הקרבנות 'להקריב אשה לה', אמנם בקרבנות שבת לא נאמר בכל המקרא 'אשה להשם'. כי אמנם בשבת אין צורך לעשות היחוד על ידי קרבנות, כי היחוד נעשה ממילא בקדושת שבת, כמו שאמרו ז"ל 'שבת קביעא וקיימא', גם בזמן הזה בגלות נתקנים ועולים העולמות על ידי תפילת שבת כמו בזמן שבית המקדש קיים.

וזהו שאנו אומרים 'אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל' לעתיד לתקן היחוד, הנה עתה 'ביום השבת שישו ושמחו', כי גם עתה נעשה כמוה ביום השבת, רק זה הוא העבדות של הצדיקים בשבת להריק ברכה לעולם הזה בשבת על ידי כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, כל פרנסות שלמטה וכל קדושות ורצונות טובות לעבודת הבורא, הכל ביומא שביעאה תליין.

ולכך צריך הצדיק להמשיך השפעות טובות לעולם הזה בשבת, כמו שכתוב 'ושמרו בני ישראל את השבת וגו' לדורותם'. רצה לומר, 'זכור ושמור' בחינת זכרות, והשמירה לדורות עולם מעין עולם הבא, כש"א צדיק בכל הדורות. וזהו שרמז הכתוב במאמר השכינה בחי' רבקה ליעקב בצאתו לחוץ לארץ לגלות, 'וישבת עמו ימים אחדים' כמו שאמרו ז"ל 'ואוכלת עמו מלילי שבת לילי שבת' כל ימות השבוע יעמוד פרנס.

וזהו 'וישבת' אותיות: 'שבת וי' עמו' כי אוכלת עמו לילי שבת כנ"ל. 'מים אחדים', ימים אינן יומין עלאין אחדים למיהוי אחד באחד. ולכך אחר כך כתיב 'ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה', כי יעקב אבינו גם כל ימי השבוע הנ"ל פועל היחודים כמו בשבת כי זהו שהת"ח נקרא שבת כנ"ל, והבן.

הנה קרובה ישועתו לבוא: הנה זה הנסיון על שמירת קדושת השבת אותו מביאים לי משמייים. אם אצליח לעמוד בניסיון זה - אוכל בכך לפייס את שבת המלכה על שפגעתי בכבודה וחיללתי באותו ליל שבת כשהדלקתי את הנר מבלי משים. אזר האיש כוח ועוז ואמר לפריץ: לא יקום ולא יהיה! אני לא אפעיל את הריחיים בשבת, יהיה המחיר אשר יהיה! גם אם אאלץ לעזוב את הריחיים, לא אסכים לוותר על ואמונתי.

הפריץ שידע כי האיש חרוץ וישר ניסה לשדלו להישאר ולהמשיך בחכירת הריחיים: הלא אצלכם היהודים יש עצות לעשות 'שטר מכירה' ובכך יכול אתה לנוח ביום השבת, ולי לא ייגרם כל נזק, כיון שהריחיים יהיו מכורים לאדם אחר ליום השבת. אולם האיש לא הסכים לשמוע דבר או חצי דבר בעניין זה ואמר לו כי דעתו בכך נחרצת וכי הוא מסכים לוותר על הכל ובלבד שהריחיים לא יעבדו בשבת.

חרה אפו של הפריץ והוא הודיע ליהודי כי הוא מסולק על אתר מהפעלת הריחיים, וכי אסור לו יותר להיכנס לבנין זה. כחלוף כמה שעות כבר הושכרו הריחיים לגוי מהסביבה, ושלט גדול נתלה כי המקום פועל שבעה ימים בשבוע.

האיש אובד העצות מתגובת הפריץ החליט לנסוע שוב אל הרה"ק מזיכלין ולספר לו את אשר עולל לו הפריץ שסילקו מפרנסתו. בהגיעו לזיכלין, אמר לו הרבי: עמדת בניסיוןך ושבת המלכה אכן נתפייסה ומחלה לך. דע לך כי רפואתך מצרתך וישועתך בפרנסתך יבוא אליך יחד, וכמעט רגע שתיושע בשניהם גם יחד. לא יחלפו ימים מועטים עד שהפריץ עצמו יזמין אותך אליו במהירות ויתחנן בפניך שתיאות לקחת חזרה את חכירת הריחיים.

ואכן כך היה, הפריץ הזמין אליו את היהודי ואמר לו כי הוא רוצה לחזור ולהחכיר לו את הריחיים לפי כל התנאים שהוא רוצה, ועוד יותר מכך, הוא מסכים גם לוותר לו על חלק מהאחוזים אותם היה רגיל לקבל. למראה פליאתו של האיש על השינוי המהיר שחל בעמדתו של הפריץ, הסביר לו הפריץ וגילה לו כי מהרגע בו נכנס הגוי, החוכר החדש, אל הריחיים, החלו להיות שם נזקים עצומים, ממש למעלה מדרך הטבע. הבנתי, אמר הפריץ, כי נזקים אלו באים עלי כעונש על שזרקתי אותך מחכירת הריחיים בגלל רצונך לשמור את השבת, ולכן רצוני להחזירך ואף לפייסך על כל הצער שגרמת ליך.

באותו שבת התכונן האיש בהתרגשות רבה לערוך את הקידוש בליל שבת, ואכן,

דבר שכזה מליבו, החליט לחזור תיכף ומיד שוב אל זיכלין, כדי לספר לרבי את אשר שמע מבנו. ואכן, כאשר עמד על יד הרבי וגולל את המעשה שגילה לו בנו, היה נראה בעליל כאילו הרבי יודע זאת היטב.

הרבי הקשיב ועם סיום דברי האיש השיב לו בתקיפות רבה: איך יתכן דבר שכזה בו יהודי כשר ישכח מכל וכל את קדושת השבת אשר כל היהדות תלויה בזה, והרי חובה על האדם שלא להסיח את דעתו אפילו לרגע מיום השבת, והיות שהסחת דעתך מהשבת ובאת לידי חילול שבת רח"ל, הרי שהשבת תובעת את עלבונה ממך ולכן אין היא מסכימה שתקדש אותה.

לשמע דברי הרבי החל האיש לבכות ולבקש מהרבי שירחם על נשמתו ויתן לו דרך תשובה על חטאו, ויוסיף וירפא אותו מצרתו הקשה. אולם הרה"ק מזיכלין אמר לו: דע לך כי אין רפואה למכך, אלא אם כן יבוא לפניך נסיון בשמירת שבת ותעמוד בניסיון, בכך תתפייס השבת והצרה תסור ממך.

היה בזה תנחומים פורתא עבור האיש, לדעת כי עוד יתכן וקללה זו תסור מעמו, והוא האמין בלב שלם כי הוא יצליח בעז"ה לעמוד בניסיון. אולם הוא לא ידע אימתי יבוא לידו ניסיון של שמירת שבת.

פרנסתו של האיש הייתה מצויה לו מריחיים אותם היה שוכר מהפריץ המקומי, וכל איכרי הסביבה היו מגיעים אליו עם עגלות מלאים בשקים של חיטה ושעורה, כדי שיטחון להם אותם לקמח ולסולת תמורת שכר טרחה נאה, ממנו היה האיש מפריש אחוזים קבועים לפריץ. האיש היה מקפיד מאוד על שמירת השבת. הריחיים היו פתוחות רק בששת ימי המעשה, ובשבת קודש שבת מכל מלאכתו אשר עשה.

ויהי היום ואל ביתו של האיש הגיע שליחו של הפריץ להזמין לשיחה דחופה בהקדם. האיש מיהר להגיע אל הפריץ, אותו מצא בפנים זועפות. הפריץ לא פתח בדברי נימוסין אלא ניגש מיד אל התכלית שאותה רצה: שמעני, יהודי, איני מוכן יותר שהריחיים לא יפעלו בשבת. מביט אני בספרי החשבונות ועיני רואות שההפסד מכך שהריחיים מושבתות ביום השבת גדול בהרבה מכל הרווחים של ששת ימי המעשה. הרי אני מקבל אחוזים לפי כל שק תבואה שמגיע לטחינה, וכשהאיכרים אינם מגיעים לטחון בשבתות והולכים למתחריי, הרי זה הפסד ישיר עבורי. מכאן ואילך, הודיע הפריץ, אם רצונך להמשיך להחזיק בריחיים אלו, עליך להתחייב לי שהם יפעלו גם בשבת.

האיש שמע את דברי הפריץ והבין כי

מילין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הֵתָא חֲזוּתָא

חֲזוּתָא דְאֲזַרִייתָא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

השפעת הצדיק על סביבותיו

בושה ואימה על פשוטי בני ישראל. בזה פירש את הכתוב אצל אהרן הכהן (מלאכי ב' 1) 'בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון', שאהרן הכהן היה מדבק עצמו בתורה ועבודה, ובכוח עבודתו היה משיב רבים מעוון, וכל מי שראה אותו היו מתעוררים בו מאליהם הרהורי תשובה עד שחזרו למוטב.

הצדיקים משפיעים על כל סביבם

וכן מצינו אצל משה רבינו ע"ה שהיה משרה רוח קדושה על כל סביביו, וכמו שכתוב 'וייראו מגשת אליו', ומפורש שכשהיו נגשים לפניו היו מתעוררים ליראת שמים מרוב מעלת קדושתו, והיתה הקדושה השורה עליו משפיעה יראה על כל סביביו, וכמבואר **בתפארת שלמה** (ראה ד"ה ראה): מחמת גודל היראה של הצדיק יכול גם אימה ופחד ה' על כל הקרב הקרב אליו וכו', והנה כענין הזה היה יראת משה רבנו ע"ה 'וייראו מגשת אליו', השיגו מעלת היראה מחמת הגשתם אליו נפל יראת ה' עליהם.

וזה שאמרו פלשתים ליצחק אבינו (בראשית כו ח) 'ראו ראינו כי היה אלקים עמך', 'ראו ראינו' לשון יראה, שנפלה עליהם היראה מחמת 'כי היה אלקים עמך', ומכוח השראת השכינה עם יצחק אבינו נפלה יראת שמים גם על הפלשתים הקרובים אליו.

השפעת יראת שמים סביבם

ובזה יתבראו דברי חז"ל (ברכות לג): שיראת שמים לגבי משה רבינו נחשבת כמילתא זוטרתא, ודבר זה קשה להבינו כי מכל מקום לגבי שאר בני אדם הרי היא דבר גדול ביותר. אלא מפורש בספרן של צדיקים בשם **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, שמכוח משה רבינו נמשך יראת שמים על הקרובים אליו, והקרוב אל הצדיק זוכה ליראה עילאה מכוחו, וזה 'לגבי משה' - לאלו הקרובים הנמצאים ליד משה, 'מילתא זוטרתא היא' אכן להם היראה כדבר קטן מכח הצדיק.

כמו כן משפיע יראת הצדיק לצדיקים אחרים, שגם צדיקים נופל עליהם יראת שמים מכוח היראה השורה על צדיקים אחרים, וכמו שאמר יוסף הצדיק לאחיו (בראשית מב יח) 'את האלקים אני ירא', היינו שעכשיו בבואכם אלי התעוררה בי תוספת יראת שמים, וזה מכוח צדקתם של השבטים שהיו משפיעים יראת שמים על סביבותיהם.

קיומם בעולם הזה משפיע טובה ורחמים בעולם, וכמו שפירש בספר **רביד הזהב** (בהעלותך ד"ה בהעלותך) שבחינת התוכחה הגבוהה ביותר היא כשאינו מוכיח כלל לפושעים, אלא שהוא מתחזק בעבודת ה' ועל ידי כן מעורר הרהורי תשובה בלב החוטאים, כי מרוב הקדושה השורה עליו נופלים

וַיֹּאמְרוּ רְאוּ רְאִינוּ כִּי הִיא ה' עִמָּךְ וְנֹאמַר תְּהִי נָא אֵלֶּהּ בֵּינוֹתֵינוּ בֵּינוֹ וּבֵינָךְ וְנִכְרְתָהּ בְּרִית עִמָּךְ (כו, ח).

יש צדיקים שמשפיעים טובה גשמית ורוחנית לעולם במעשיהם הטובים. יש שמשפיעים בכוח דיבורם או במחשבתם. יש צדיקים שעצם

מִי־הֵתָא דְפְלִיאָה

אברהם אבינו קיים כל מצוות ה' עד שלא ניתנו

עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמַר מִצְוֹתַי וְתוֹרָתִי (כו, ה).

הנה יסוד הקדושה בישראל הוא באמצעות קדושת המצוות, שלכן מברכים לפני כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותיך' שעל ידי המצוות זוכים אנו לקדושה של מעלה. כלשון האלשיך הקדוש ע"ה בתורת משה (בראשית יח א): כמה מעלות טובות מקנה המצוה בעושיה, כי תקדשנו ותזככנו עד שיהיה כבריה חדשה, כנוסח ברכותינו 'אשר קדשנו במצוותיך', כי על ידי מצוותי מתחדשים האיברים העושים אותם, ועל כן הם רמ"ח מצוות עשה לעומת רמ"ח איברים ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים.

וראה עוד שם (להלן טז ג): על כן לאדם אמר לטהר ולתקן את עצמו קיים תרי"ג מצות הכוללים את כללות האדם, שהם רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצות לא תעשה לעומת רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כי בהן יקנו כל חלקי איכות טהרה וקדושה, כמאמרנו בכל נוסחאות ברכות המצות 'אשר קדשנו במצוותיך', שהוא כי על ידי מצוותי יתברך מתקן חלאת זוהמת חומרנו ומקדשו חלף עכירות איכות.

וכן כתב בדרך זו בשל"ה (מס' תמיד נר מצוה): 'אשר קדשנו במצוותי וציונו', שכוונת הברכות הללו הוא שאנחנו מברכין לשמו יתברך על כל טוב אשר גמלנו, שטיהר וקידש אותנו במצוותיך הקדושות שהם קיום העולמות כנודע, ועל ידיהם אנו נקראים קדושים ונתקדש גופנו ונשמותינו, והם תכליתנו, לא זולת זה בשום ענין בעולם.

'והתקדשתם' במצוות 'כי קדוש אני' ואף אני מקיים המצוות

ואומרים 'קדשנו במצוותיך', כי מלבד שציונו וקידשנו באמצעות המצוות, עוד נוסף על כך שהוא עצמו מקיים אתנו את המצוות, ולכן נקראים 'מצוותיך' דווקא, שהקב"ה מקיים המצוות כמו שאמרו בגמרא (ברכות ו.) שהקב"ה מניח תפילין, ואמרו (שם ז.) שהקב"ה מתפלל, ובירושלמי אמרו (ר"ה פ"א ה"ג): בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה, רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה, אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא 'ושמרו את משמרתני אני ה' (להלן כב ט), אני הוא ששימרתני מצותיה של תורה תחילה, ע"כ. העולה לנו מה, שכאשר איש מישראל מקיים המצוות מתקדש הוא בקדושה עליונה שכן עושה את המצוה יחד עם הקב"ה כביכול, וזה מה שאומרים קודם כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותיך' שמקדשנו במצוות שהוא עצמו מקיימם.

ואפשר לומר שבכך משבח הכתוב את אברהם אבינו ע"ה באמרו (בראשית כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתני מצוותי חוקותי ותורותי', שאברהם אבינו קיים כל מצוות ה' עד שלא ניתנו, ועשאו בבחינת 'מצוותי וגו', בידיעה והתקשרות בקב"ה שבעצמו מקיים המצוות.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התורה עומדת מול כל פורענות בגשמיות וברוחניות

מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה. ובזוהר (בשלח נח). אמרו: רבי חייא אמר, 'מינך ה' נאדרי בכח' (שמות טו ו) דא אורייתא, ועל דא 'מינך ה' תרעץ אויב', דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עובדי כוכבים ומזלות, בר בשעתא דישאל מתעסקין באורייתא, דכל זמן דישאל מתעסקין באורייתא ימינא אתתקף ואתבר חילא ותוקפא דעכו"ם, ובגיני כך אורייתא אקרית עז, כמה דאת אמר (תהלים כט יא) 'ה' עוז לעמו יתן'.

התורה מסככת עלינו כמו צל מפני הגוים

בתורת הרמז אף היא נדרשת, כי הפסוק הראשון בתורה פותח באות ב' - 'בראשית ברא אלקים', ומסיים באות צ' - 'את השמים ואת הארץ', והפסוק האחרון בתורה פותח באות ו' - 'ולכלל היד החזקה', ומסיים באות ל' - 'לעיני כל ישראל'. כשנצרך אותיות אלו הרי לנו 'בצלו', רמז לכך שבכוח התורה אפשר להתקיים גם בגלות, כמו שכתוב (איכה ד כ) 'בצלו נחיה בין הגוים' שהתורה תשמר לנו כמו צל להצילנו מהגוים המבקשים לכלותנו (מובא בשם הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל).

ועוד יש להוסיף רמז, האות הראשונה והאחרונה של הפסוק הראשון הן ב' וצ', וכשנכפול ב' פעמים צ', עולה ק"פ. כמו כן האות הראשונה והאחרונה של הפסוק האחרון הן ו' ול', כשנחשבן ו' פעמים ל' עולה גם כן ק"פ. וב' פעמים ק"פ עולה ש"ס, רמז ללימוד הש"ס - תורה שבעל פה, שעל ידיה נזכה ל'בצלו' חמדי וישבת' ו'בצלו נחיה בין הגוים'.

וכמה מקומות בדברי חז"ל, וכך אמרו במדרש (ב"ר סה כ): 'הקול קול יעקב' (בראשית כז כב), אמר רבי ברכיה בשעה שיעקב מרכין בקולו ידי עשו שולטות, דכתיב (שמות טו ב) 'וילונו כל העדה', 'ויבוא עמלק', ובשעה שהוא מצפצף בקולו אין 'הידים ידי עשו', אין ידי עשו שולטות. אמר רבי אבא בר כהנא, לא עמדו פילוסופין בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, נתכנסו כל עובדי כוכבים אצלו, אמרו לו תאמר שאנו יכולים ליזדווג לאומה זו, אמר, לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן, ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולים להזדווג להם, שכך הבטיחון אביהן ואמר להם 'הקול קול יעקב', בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו, ואם לאו 'הידים ידי עשו' אתם יכולים להם.

קול התורה מצילנו מהאומות העומדים עלינו לכלותנו

עוד דרשו חז"ל (דב"ר ד ב) מהו אם תאבו ושמעתם' (ישעיה א יט) וגו', אמר רבי אלעזר, הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להן אם תעשו מה שכתוב בספר הזה אתם ניצולים מן הסייף הזה, ואם לא תעשו אתם נהרגים בסייף הזה. ופירש בזה החסיד **יעב"ץ ע"ה** (אבות פ"ה מ"ט) כי אי אפשר לעולם בלא חרב, ופולפול התורה הוא כלי הנשק ושקול כאנשי מלחמה, כמו שאמרו בספר הזוהר (זוהר חדש בראשית כד). בפסוק (להלן לג כט) 'ואשר חרב גאותך', וכתוב (תהלים מה ד) 'חגור חרבך על ירך גבור'. ובמסכת מכות (י): אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב (תהלים קכב ב) 'עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים',

וְעַל חֶרֶבָה תַּחֲיֶה וְאֵת אַחִיךָ תַּעֲבֹד וְהִיָּה כְּאִשֶּׁר תִּרְיֶד וּפְרָקֶתְ עָלָי מֵעַל צְנֹאָרְךָ (כז, מ). אמרו במדרש (דב"ר א יט): אמר רבי חייא, אמר להם אם ראיתם אותו שמבקש להתגרות בכם אל תעמדו כנגדו, אלא הצפינו עצמכם ממנו עד שיעבור עולמו, הוי 'פנו לכם צפונה'. אמר רבי יהודה בר שלום, אמרו לו ישראל, ריבוננו של עולם, אביו מברכו (בראשית כז מ) 'על חרבך תחיה' ואתה מסכים עמו ואומר לנו 'הצפינו עצמכם מפניו' ולהיכן נברח, אמר להן אם ראיתם שמזדווג לכם ברחו לתורה, ואין 'צפונה' אלא תורה שנאמר (משלי ב ז) 'צפון לישרים תושיה'.

בתורה הקדושה יכול כל אחד למצוא סיוע להתגבר על הדברים המפריעים והמצוקות השונות. ובדברי המדרש ניתן ללמוד כי השמירה היא הן בגשמיות, כפשוטו, כאשר מגיע עשיו עם חרבו, והן ברוחניות כאשר מתרגש לאדם היצר הרע שהוא בבחינת עשו ואלופיו, כנגד שניהם עומד כח התורה להציל ולהושיע. וכך גם שנו חז"ל במסכת סוטה (כא). תורה מגנא ומצלא [ולמסקנת הגמרא מתברר כי האמור הוא בעת שעוסק בתורה, בשעה שאינו עוסק בתורה, יש לו רק הגנה מייסורים אך לא הצלה מיצר הרע], שהתורה מגינה מהייסורים והפורענות ומצילה מיצר הרע שלא יכשילנו בחטא (רש"י שם), הנה לנו שני הדברים האמורים - הגנה בגשמיות והצלה ברוחניות.

הגנה בגשמיות - כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו

תחילה נתבונן בהגנה הגשמית שנותנת התורה לישראל העוסקים בה. כעין הכתוב כאן רואים עוד בכמה

יעקב אבינו היה אהוב בכל מצב

אצל הקב"ה כילד קטן האהוב על הוריו, בבחינת 'כי נער ישראל ואוהבהו' (הושע יא א), ועל דרך שנאמר (ירמיה לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים', שהוא כמו ילד שעשועים שאין הוריו מואסים בו גם כאשר הוא מתלכלך.

העולם שהילדים הקטנים חביבים על הוריהם בכל מצב שהם, ואפילו כשהקטן מתלכלך אין חביבותו מסתלקת ממנו, וכך יעקב שהיה חביב ואהוב בכל מצב שהוא. כמו כן עם בני ישראל חביבים תמיד

וּרְבֵקָה אֶהְבֶּת אֶת יַעֲקֹב (כה כז). יעקב אבינו חביב היה על רבקה אמו כדברי הפסוק, כן היה נקרא 'יעקב בנה הקטן' (שם פסוק טו), והגם שהיו יעקב ועשו תאומים בני אותו גיל, מכל מקום עשיו נקרא 'הגדול' ויעקב נקרא 'הקטן', כדרך

רושם התעלות מזמנים הטובים

לקבוע בתוכנו את האמונה בה' ולזכור את אהבתו אלינו, כשנזכור את הנהגתו הנסית עמנו, ובכך נזכה לעורר את הנהגת ניסי ה' עמנו גם להבא, וכמו שכתב הרמב"ן ע"ה (שמות ד י) על משה רבנו ע"ה שהיה כבד פה וכבד לשון, ולא הפציר בתפילה שירפא דיבורו ותסור ממנו כבודת הפה. וביאור הדבר, כי הכבודות באה למשה מתוך מעשה נס שהיה עמו בהיותו ילד קטן אצל פרעה, וכיון שכן, רצה להשאיר את זכר אותו הנס עמו לתמיד, לפיכך נוח היה לו להישאר כבד פה ולשון כדי לזכור תמיד את חסד ה' עמו. וכך רואים אצל דוד המלך ע"ה, אחר שנעשו לו נסים והכה את האריה ואת הדוב, והציל מפיהם את השה שנטרף על ידם, הפשיט את עורו של השה ועשה ממנו בגד ללבשו, כדי שישאר בידי מזכרת תמידית לנסי ה' ונפלאותיו עמו. וכך מצינו גם ברפואתו של נעמן שר צבא ארם, שנרפא מצרעתו מכוחו של אלישע הנביא, וביקש מהנביא לקחת עמו אדמה מתחת רגלי הנביא לארצו לבנות עליו מזבח לה', שרצה לקבוע בתוכו את זכר הנס, והאדמה תהיה לו מזכרת לנס ופלא שנעשה עמו.

מעלה ונשרו דמעות עיניהם ובשל כך כהו עיניו לעת זקנתו, וביקש יצחק לשמור בקרבו את הרושם הקדוש של מסירות נפשו, ונוח היה לו בחולשת עיניו שיהיה לו מזכרת משעת העקידה. ובאמצעות זכרון קדוש זה יעורר נפשו בכל עת גם בזמני הסתר.

עשיית זכרון למסירות נפש

כך מצינו גם בשערי העזרה, שבעוד כל השערים היו מצופים זהב, שער ניקנור היה מצופה נחושת. והטעם שלא ציפו גם אותו בזהב - כדי לזכור את הניסים שנעשו לניקנור בהבאת הדלתות. ויש להוסיף ולומר בזה, שמלבד שסימלו הדלתות את הנס שנעשה בהם, סימלו גם את מסירות הנפש של ניקנור שבשלה נעשה לו נס, שכן דלתות אלו הובאו לבית המקדש במסירות נפשו של ניקנור, ולזכר מסירות נפשו השאירו את השער כפי שהוא, כדי להזכיר לדורות מה רב כוחה של מסירות נפש לעבודת ה'.

זכר עשה לנפלאותיו בגדולי אומתנו

גם בשעה שנעשים לנו נסים ממרום מוטל עלינו לעשות זכר לנפלאות ה' עמנו, ובכך

יִהְיֶה פִּי זִמְנָן יִצְחָק וַיִּמְקְהֵן עֵינָיו מֵרְאֵת (כז א). לכל אדם יש זמני התעלות בעבודת ה', ואין לך אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד מ"ג), כלומר, אין לך אדם שאין לו שעה של התרוממות והתגלות הקדושה, אך מכל מקום לא ימלט גם כן שתבוא לו שעת ירידה. ועבודת האדם לקבוע בליבו הארת הזמנים הטובים גם להבא, כדי שיאירו לו את הדרך גם בזמני הסתר וחושך שבאמצעותם יוכל להחזיק מעמד ולזכור שגם אם ברגע זה אינו מרגיש את הקדושה, הרי שהיא קיימת בסתרי ליבו כיתד שלא תמוט.

יצחק אבינו ע"ה חפץ ברושם העקידה

לימוד גדול לזה יש ללמוד מיצחק אבינו ע"ה שכהו עיניו לעת זקנתו, ולכאורה, מדוע לא התפלל יצחק שיחזיר לו ה' יתברך את מאור עיניו, היפלא מה' דבר. ובפרט שעל ידי זה יהיה מחויב במצוות בבחינת מצווה ועושה שלא כסומא שיש אומרים שפטור ממצוות עשה (קידושין לא). אלא ביאור הדבר הוא, שחולשת עיניו של יצחק הלא באה לו מחמת מסירות נפשו בשעה שנעקד על גבי המזבח שבשעה שנעקד בכו מלאכי

בגמר הדין נותר האדם לבדו ורק התורה והמצוות נשארים איתו

ליבו כי מכל אלו הקרובים יישארו לצידי נצח רק המעשים טובים שעשה, ולכן הם עיקר תולדותיו, וכל אשר לו ישקיע ויתאמץ להוסיף ולהרבות תולדותיו במצוות ומעשים טובים. וכך כתב מו"ר זקני ע"ה בפיתוחי חותם (במדבר ד"ה ואלה): 'עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, שהמעשים טובים הם התולדות העיקריים האמיתיים. והיורד לשרשן של דברים יכיר וידע דכן האמת בפועל לא בדמיון, דידוע דכל מצווה שאדם עושה נברא ממנה מלאך אחד, ופשוט דמלאך טוב מאדם. לפיכך הבנים של מעשים טובים מעולים מהבנים הנעשו בפועל.'

עיקר תולדות יצחק - עקידתו

על זה הדרך יש לפרש גם מה שנאמר בריש פרשתנו אצל יצחק (בראשית כה יט) 'ואלה תולדות יצחק, וכתוב 'ואלה' בוא"ו המוסיף על ענין ראשון, היינו שבניו הנזכרים בפרשה הם נוספים על עיקר תולדותיו הנזכרים לעיל שהם מעשי הטובים, כי תחילה מוזכר ענין העקידה שזה היה מעשיו הטובים ועיקר תולדותיו, ועתה מוסיף להזכיר גם את בניו שנולדו לו.

את מעגל קרוביו היותר קרובים מכל קרוב, ולצרף עוד ועוד קרובים כדוגמתם, שהם ורק הם ימשיכו ללוותו תמיד. כשמסגל לעצמו מצוות ומעשים טובים, הם מלווים אותו והולכין לפניו ככתוב (ישעיה נח ח) 'הלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך'. וכן כתיב (תהלים פה יד) 'צדק לפניו יהלך'. וכן 'כי לית חן הם לראשך' (משלי א ט), ועוד כיצא באלו, אשר בכלום עולה כי התורה והמצוות הם המלווים לו לאדם להמליץ עליו זכות ולשמרו מכל מיצר בזה ובבא.

הצדיק מבין כי רק המעשים הטובים הם תולדותיו שילכו עמו תמיד

הוא הדבר שדיברה תורה (בריש פרשת נח) 'אלה תולדות נח נח', וכתב רש"י: 'למדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. ויש לומר בדבריו, כי אמנם יש להם לצדיקים בנים ותולדות, אך הצדיק שם על

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק (כה יט).

משלו המושלים למה הדבר דומה, הנה לכל אדם ישנם כמה מעגלי קרובים, יש את הידידים, ומהם יש שחבריו הם יותר וקרובים יותר לליבו. וכן יש לו את משפחתו הקרובה ביותר. כאשר נמצא במצוקה יקרא לידידיו ויבקש את עזרתם לחלצו ממצור. אך כאשר נקרא למשפט, שם יקרא לאוהביו הקרובים יותר הלא הם חבריו הנאמנים, וככל שיעבור הזמן ימצא עצמו רק עם משפחתו. עד שבסופו של דבר בגמר הדין ימצא עצמו עומד לבדו.

כך בחיי האדם נמצאים סביבו מעגל גדול של ידידים, ובבוא עת פקודתו יבואו ללוותו חבריו הקרובים, ולאחר מכן עוד יזכרו ממנו מעט בני משפחתו. אך לקברו נכנס הוא לבדו ללא אח וקרוב ככל שיהיה. אך מי הם אלו שממשיכים ללוותו הלא הם התורה והמצוות שפעל בימי חייו. הם שהולכים עמו לפני בית דין של מעלה לשמרו ולהצילו מרדת שחת. וכי יש לך קרובים מזה.

על האדם להשכיל זאת בחייו ולהגדיל

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מעורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין כל אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com